

Projekt

**UCHWAŁA NR XXIX/ /2021
RADY GMINY WYRY**

z dnia 29 kwietnia 2021 r.

w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wyry na lata 2021-2026

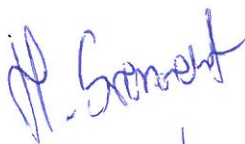
Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713 z późn. zm.), art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.)

Rada Gminy Wyry uchwala:

§ 1. Przyjąć Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wyry na lata 2021-2026 – stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Wyry.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do uchwały Nr XXIX/ /2021

Rady Gminy Wiry

z dnia 29 kwietnia 2021 r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH GMINY WIRY NA LATA 2021-2026

Autorzy:
Magdalena Sierżant
Tomasz Rybok

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyrach

2021

SPIS TREŚCI:

Wstęp	3
Rezultaty Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2020	4
I. Podstawy prawne	11
II. Charakterystyka Gminy Wiry.....	14
III. Diagnoza	17
 <i>Charakterystyka dominujących problemów społecznych w gminie Wiry:</i>	
1. Bezrobocie	30
2. Niepełnosprawność i długotrwała choroba	32
3. Alkoholizm i narkomania	34
4. Kryzys w rodzinie	40
a. Przemoc w rodzinie	41
b. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych	44
5. Ubóstwo	47
6. Bezdomność	49
7. Samotność	50
 IV. Analiza SWOT	52
V. Główne cele działań	55
VI. Źródła finansowania działań przewidzianych do realizacji w ramach strategii	64
VII. System wdrażania Strategii, monitoring i ewaluacja	64
VIII. Zasoby umożliwiające rozwiązywanie problemów społecznych w Gminie Wiry	66
IX. Spis wykresów i tabel	67
X. Bibliografia i źródła	68

Wstęp

„Każda jednostka ludzka jako członek społeczeństwa ma prawo do zabezpieczenia w przypadkach bezrobocia, choroby, inwalidztwa, wdowieństwa, starości oraz w innych przypadkach utraty środków utrzymania z przyczyn niezawinionych”¹, to główne założenia Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka. Jest to również założeniem polityki społecznej Państw UE, która ma na celu przede wszystkim zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka poprzez doprowadzenie do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz do ich integracji ze środowiskiem. W założeniach powinna także zapobiegać powstawaniu trudnych sytuacji życiowych, których nie są w stanie sami rozwiązać. Działania typowo opiekuńcze powinny być wsparte szeroko rozumianą profilaktyką stosowaną wobec osób, jak również pracą socjalną.

Podstawę prawną niniejszej Strategii stanowią art. 16 b, art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. 2020 poz. 1876 z późn.zm.), które mówią o tym, że do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy: opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Od 2005 roku w Gminie Wyry opracowywana i realizowana jest Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych. Aktualizowana jest mniej więcej co 5 lat a ostatnio obowiązująca była na lata 2015 – 2020. Niniejsza Strategia odnosi się do poprzednich kierunków działań i ich efektów a także uwzględnia zmieniające się warunki społeczno – ekonomiczne oraz współczesne problemy.

Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021 – 2026, jest wieloletnim dokumentem programowym, który ma duże znaczenie dla realizacji lokalnej polityki społecznej ponieważ w swoich założeniach, ma dbać o bezpieczeństwo społeczne mieszkańców, szczególnie osób/rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.

---

¹ Powszechna Deklaracja Praw Człowieka (Paryż, 10 XII 1948)

Rezultaty Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016-2020

Uwzględniając potrzebę kontynuacji kierunków działań z poprzedniej Strategii, konieczne jest przedstawienie osiągniętych jej efektów. Głównym celem strategii było: Stworzenie systemu rozwijania kompetencji społecznych, zawodowych, edukacyjnych, zdrowotnych, które ułatwią osobom i rodzinom samodzielne poruszanie się w otoczeniu społecznym wykorzystując własne zasoby i możliwości. Cel główny osiągnięto poprzez realizację celów szczegółowych zawartych w 5 obszarach, które przedstawiono poniżej.

Obszar I: zapobieganie i przeciwdziałanie skutkom bezrobocia. Celem w tym obszarze było: *Zwiększenie szans na podjęcie pracy zawodowej i przeciwdziałanie negatywnym skutkom społecznym wynikającym z bezrobocia poprzez zwiększenie kwalifikacji zawodowych i zdobycie umiejętności umożliwiających wejście na rynek pracy.*

Powyższy cel osiągnięto między innymi poprzez:

- podpisanie umowy w roku 2018 z Centrum Integracji Społecznej w Mikołowie, w którym udział wzięły 2 osoby. W ramach uczestnictwa w Centrum Integracji Społecznej osoby te podniosły swoje kwalifikacje zawodowe i kompetencje społeczne poprzez udział w szkoleniach zawodowych, spotkaniach z doradcą zawodowym i psychologiem, a także wykonywaniem prac remontowo – budowlanych, zleconych przez CIS;
- prowadzenie pracy socjalnej z osobami bezrobotnymi i zagrożonymi wykluczeniem społecznym, która ma na celu przede wszystkim wspieranie klienta, motywowanie go do działania, m.in. poprzez zawarcie z nim kontraktu socjalnego, wsparcie finansowe, kierowanie do doradcy zawodowego, urzędu pracy, pomoc w poszukiwaniu pracy, wypełnianiu dokumentów, itp.;
- współpracę GOPS Wyry z innymi instytucjami (m.in. PUP, PCPR, Stowarzyszenie „Zmiana”, Klub „Powrót”, CSR w Mikołowie, CIS w Mikołowie) na rzecz mieszkańców. Rezultatami powyższych działań są:
  - zmniejszenie liczby osób bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej;
  - podjęcie zatrudnienia na umowę o pracę, staż, przygotowanie zawodowe;

- podniesienie kwalifikacji zawodowych (kursy, szkolenia zawodowe, kontynuowanie nauki);
- zmniejszenie się problemów społecznych, takich jak ubóstwo (np. uzyskanie świadczenia wychowawczego 500+, świadczenia 300+);
- zaspokojenie podstawowych potrzeb członków rodziny.

Obszar II: pomoc rodzinie w kryzysie i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie. Celem w tym obszarze było: *wspieranie osób i rodzin w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych i problemu przemocy oraz zapobieganie przechodzenia kryzysu w stan chroniczny.*

Powyższy cel osiągnięto między innymi poprzez:

- pracę w ramach Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Wiry, który ma za zadanie m.in. diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie, następnie podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w celach zapobiegawczych bądź podejmowanie interwencji w środowisku dotkniętym problemem przemocy;
- kierowanie osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie na Program korekcyjno – edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie, gdzie nabywają umiejętności radzenia sobie z emocjami i zachowaniami przemocowymi;
- kierowanie osób dotkniętych przemocą w rodzinie do Stowarzyszenia „Zmiana”, klubu „Powrót”, PCPR, psychologa;
- kierowanie osób zagrożonych do hostelu, mieszkań socjalnych, itp.;
- otwarcie w 2018 roku na terenie gminy Wiry punktu pomocy psychologicznej, w którym przyjmuje psycholog, świadczący nieodpłatną pomoc dla mieszkańców;
- zatrudnienie w roku 2018 asystenta rodziny, który podejmuje działania na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych; głównie wspiera rodzinę poprzez ocenę jej sytuacji, planowanie i realizację zadań, mających na celu poprawę jej funkcjonowania w obszarze ekonomiczno – socjalnym, opiekuńczo – wychowawczym i społecznym;
- działalność Gminnych Świetlic Środowiskowych, które mają na celu wspieranie funkcji opiekuńczych rodziny, a także umożliwienie dzieciom alternatywnego i aktywnego spędzania czasu wolnego;
- poprzez realizację dwóch projektów socjalnych w 2018 i 2019 roku. Pierwszy projekt „Od konfliktu do niebieskiej karty”, miał na celu przeciwdziałanie konfliktowi i

zachowaniom przemocowym w rodzinie. Projekt skierowany był do mieszkańców gminy, szczególnie młodych małżeństw oraz pracowników instytucji związanych z pomocą osobom uwięzionym w przemoc. Drugi projekt „Świadome rodzicielstwo”, miał na celu poprawę funkcjonowania dziecka w rodzinie w okresie edukacji wczesnoszkolnej i zwiększenie jakości życia tych rodzin. Projekt zakładał zwiększenie wiedzy na temat stosowania niewłaściwych metod wychowawczych i skutków z tym związanych oraz zwiększenie wiedzy na temat tego, gdzie w powiecie można uzyskać bezpłatną pomoc. Projekty były realizowane w partnerstwie, m.in. z GKRPA i szkołami, co przełożyło się na bardziej kompleksowe i skuteczne działania.

- udział pracowników socjalnych w spotkaniach grup roboczych Zespołu ds. Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu, w ramach Jednolitej Strategii Terytorialnej 2014 - 2025, gdzie udało się stworzyć Informator Pomocowy Jednolitej Strategii Terytorialnej powiatu mikołowskiego, a także zaplanowano i zrealizowano szkolenia dla nauczycieli klas 1-3 szkół podstawowych, z zakresu przeciwdziałania przemocy i wykluczeniu społecznemu w szkole. (III edycja);
- cykliczne organizacje szkoleń dla kadry jednostek organizacyjnych dotyczących spraw przemocy; w roku 2018 i 2019 dwóch pracowników socjalnych, zatrudnionych w GOPS Wiry, uzyskało II stopień specjalizacji w zawodzie pracownika socjalnego;
- pracę socjalną z rodziną, wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy lub kryzysu; motywowanie do działania, informowanie o możliwościach uzyskania wsparcia, praca w grupach roboczych w ramach procedury Niebieskiej Karty, tworzenie indywidualnego planu pomocy, itp. praca socjalna z osobą i rodziną doświadczającą przemocy;
- współpracę z innymi instytucjami na rzecz osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie.

Rezultatami powyższych działań są:

- zmniejszenie liczby rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej, doświadczającej przemocy w rodzinie;
- wzrost poczucia bezpieczeństwa;
- zaspokojenie podstawowych potrzeb członków rodziny;
- nabycie umiejętności radzenia sobie z przemocą w rodzinie;
- zwiększenie wiedzy i świadomości nt. tego co to jest przemoc w rodzinie i gdzie można uzyskać wsparcie;

- zwiększenie oferty pomocowej dla osób dotkniętych problemem przemocy (psycholog, projekty socjalne);
- zwiększenie kompetencji zawodowych przez pracowników socjalnych i innych osób pracujących w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie w gminie Wiry.

Obszar III: zapobieganie i przeciwdziałanie skutkom alkoholizmu i innych uzależnień. Celem w tym obszarze było: *zapobieganie powstawaniu nowych, niekorzystnych problemów społecznych, wynikających z używania środków uzależniających oraz ograniczenie już istniejących.*

Powyższy cel osiągnięto między innymi poprzez:

- kierowanie osób z problemem alkoholowym do GKRPA w Wyrach, celem uzyskania wsparcia i diagnozy;
- kierowanie osób do psychologa zatrudnionego w GOPS Wiry, do Stowarzyszenia „Zmiana” i Klub „Powrót”, celem uzyskania wsparcia i nabycia umiejętności radzenia sobie z problemem alkoholowym;
- pracę socjalną, polegającą na wsparciu osoby i rodzin dotkniętych problemem alkoholowym bądź inną formą uzależnienia; informowanie tych osób o możliwości uzyskania wsparcia, motywowanie do działania, pomoc w skierowaniu osoby uzależnionej do Ośrodka Lecznictwa Odwykowego, monitorowanie sytuacji, itp.;
- współpracę GKRPA i szkół celem zapobiegania stosowania alkoholu bądź środków odurzających wśród dzieci i młodzieży (warsztaty, teatryki, pomoce edukacyjne, propagowanie zdrowego stylu życia, itp.).

Rezultatami powyższych działań są:

- nabycie umiejętności radzenia sobie z uzależnieniem i współuzależnieniem;
- wzrost poczucia bezpieczeństwa;
- zaspokojenie podstawowych potrzeb członków rodziny;
- zwiększenie wiedzy i oferty pomocowej dla osób/rodzin dotkniętych problemem uzależnienia (psycholog).

Obszar IV: osoby starsze, niepełnosprawność i długotrwała choroba. Celem w tym obszarze było: *Podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia osób starszych, niepełnosprawnych i długotrwale chorych.*

Powyższy cel osiągnięto między innymi poprzez:

- udzielanie wsparcia w formie usług opiekuńczych, celem zaspokojenia niezbędnych potrzeb osób starszych i/lub niepełnosprawnych i/lub długotrwale chorych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu tych osób poprzez integrację ich z otoczeniem;
- uczestnictwo osób, starszych, samotnych w spotkaniach wigilijnych i wielkanocnych celem integracji społecznej tych osób;
- umieszczanie osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji w Domach Pomocy Społecznej;
- kierowanie osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji do Zakładów Pielęgnacyjno – Opiekuńczych;
- udział w projekcie „System Obsługi Wsparcia Finansowego ze środków PFRON”, mający na celu usprawnienie procesu aplikowania o środki PFRON za pomocą ogólnopolskiego systemu informatycznego SOW; w ramach projektu GOPS Wiry otrzymał tablet, aby osoby niepełnosprawne mogły z niego skorzystać i w ten sposób aplikować o środki z PFRON;
- w 2018 roku otwarto Klub „Senior+”, który jest dedykowany osobom starszym i stworzony został z myślą o ich różnorodnych potrzebach; powstał w ramach rządowego programu SENIOR+, współfinansowanego ze środków Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej. Celem operacyjnym programu jest zapewnienie wsparcia seniorom – osobom nieaktywnym zawodowo w wieku 60 lat i więcej – poprzez umożliwienie im korzystania z oferty na rzecz społecznej aktywności, a także obejmującej usługi w zakresie aktywności ruchowej lub kinezyterapii, oferty edukacyjnej, kulturalnej, rekreacyjnej i opiekuńczej – w zależności od potrzeb stwierdzonych w środowisku lokalnym;
- w 2020/2021 uczestnictwo w programie „Wspieraj Seniora”, który zakłada pomoc, na wniosek seniora lub osoby z jego otoczenia, w dostarczaniu niezbędnych produktów do domu seniora, by ograniczyć konieczność wychodzenia osób starszych na zewnątrz podczas pandemii, ze względu na ich bezpieczeństwo;
- pracę socjalną, pomoc osobom starszym, samotnych i/lub niepełnosprawnym poprzez pomoc w uzyskaniu niezbędnego wsparcia (usługi opiekuńcze, umieszczenie w DPS/ZPO, wsparcie finansowe, udzielanie informacji o możliwościach uzyskania wsparcia, kierowanie osób niepełnosprawnych do instytucji, w których mogą uzyskać wsparcie, integracja osób zagrożonych wykluczeniem

społecznym ze względu na swój wiek, samotność lub chorobę z otoczeniem społecznym, itd.);

- współpracę z CSR w Mikołowie i Bankiem Żywności w Chorzowie w grudniu 2020 roku i wzięcie udziału w akcji fundacji TVN poprzez dostarczanie w okresie przedświątecznym ciepłych posiłków osobom samotnym, starszym, niepełnosprawnym z terenu gminy Wiry (15 osób);
- przyjmowanie wniosków, wypłata i realizacja świadczeń takich jak, np. zasiłek pielęgnacyjny, specjalny zasiłek opiekuńczy, świadczenie pielęgnacyjne, zasiłek stały z tytułu niepełnosprawności.

Rezultatami powyższych działań są:

- poprawa jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych;
- wzrost świadomości o przysługujących osobom z niepełnosprawnością prawach, możliwościach uzyskania wsparcia;
- większa samodzielność i niezależność osób starszych i niepełnosprawnych;
- zaspokojenie podstawowych potrzeb członków rodziny.

Obszar V: ubóstwo i bezdomność. Celem w tym obszarze było: *nabycie przez osoby bezdomne umiejętności społecznych niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania w środowisku oraz w miarę możliwości rozwiązywanie indywidualnych problemów, które stały się przyczyną powstawania bezdomności.*

Powyższy cel osiągnięto między innymi poprzez:

- podpisanie umów ze schroniskami dla osób bezdomnych i kierowanie tam ludzi zagrożonych bezdomnością, w celu uzyskania schronienia i kompleksowego wsparcia;
- pomoc osobom zagrożonym ubóstwem i bezdomnością poprzez udzielenie im wsparcia finansowego, dodatku mieszkaniowego, itp.;
- współpracę ze Stowarzyszeniem Centrum Społecznego Rozwoju w Mikołowie w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020, którego celem jest pomoc osobom i rodzinom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych osób i rodzin poprzez pozyskiwanie i dystrybucję żywności przekazywanej nieodpłatnie osobom i rodzinom w trudnej sytuacji życiowej; co roku około 40 osób z gminy Wiry korzysta z w/w wsparcia;

- pozyskiwanie żywności, koców, kołder, ubrań, środków czystości, sprzętu inwalidzkiego dla osób potrzebujących;
- programy rządowe, realizowane w GOPS Wiry, które wpłynęły na poprawę sytuacji osób zagrożonych ubóstwem, takie jak: program „Świadczenie wychowawcze 500+”, w ramach którego rodzina otrzymuje miesięczne wsparcie finansowe w kwocie 500,00 zł na każde dziecko do 18 roku życia, program „Dobry Start”, w ramach którego rodzina otrzymuje raz w roku 300,00 zł dla ucznia rozpoczynającego nowy rok szkolny;
- przyjmowanie wniosków, wypłata i realizacja wypłat: świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych, stypendiów szkolnych, dodatków mieszkaniowych i energetycznych, zasiłków okresowych, zasiłków celowych i specjalnych zasiłków celowych, pomocy w naturze, opłacanie posiłków w szkole, itp.;
- pracę socjalną, wspieranie osób zagrożonych ubóstwem i bezdomnością, informowanie o możliwościach uzyskania wsparcia, motywowanie do działania, współpraca z innymi instytucjami na rzecz osoby zagrożonej ubóstwem i/lub bezdomnością, itd.);
- współpracę z innymi instytucjami na rzecz osób zagrożonych ubóstwem oraz bezdomnością.

Rezultatami powyższych działań są:

- poprawa jakości życia osób dotkniętych ubóstwem i bezdomnością;
- wzrost świadomości osób bezdomnych o przysługujących im prawach i obowiązkach;
- zmniejszenie się problemów społecznych takich jak ubóstwo i bezdomność;
- wzrost bezpieczeństwa osób ubogich i bezdomnych;
- zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych rodzin oraz osób bezdomnych;
- większa samodzielność i niezależność osób bezdomnych i dotkniętych ubóstwem.

Mając na uwadze powyższe oraz rezultaty Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wiry na lata 2016-2020 koniecznym jest kontynuowanie zawartych w niej celów oraz działań zmierzających do umożliwienia osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne możliwości i uprawnienia. Ponadto istotne jest stworzenie Strategii na kolejne lata, biorąc pod uwagę zmiany zachodzące w

sferze ekonomicznej, bytowej, edukacyjnej, zdrowotnej oraz społecznej mieszkańców Gminy Wyry.

I. Podstawy prawne

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wyry na lata 2021 - 2026 odpowiada właściwym przepisom prawnym, do których należą:

- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1876 z późn.zm.);
- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2020 r. poz. 821 z późn.zm.);
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2020 r. poz. 1057 z późn.zm.);
- ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1409 z późn.zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn.zm.);
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2019 r. poz. 2277 z późn.zm.);
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020 r. poz. 2050 z późn.zm.);
- ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. z 2020 r. poz. 1327 z późn.zm.);
- ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. prawo oświatowe (Dz.U. z 2020 r. poz. 910 z późn.zm.);
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz.U. z 2021 r. poz. 75);
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz.U. z 2020 r. poz. 111 z późn.zm.);
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionych do alimentów (Dz.U. z 2020 r. poz. 808 z późn.zm.);
- ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz.U. z 2020 r. poz. 176);

- ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 2020 r. poz. 685);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2021 r. poz. 573);
- ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2020 r. poz. 1398 z późn.zm.);
- ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2020 r. poz. 713 z późn.zm.);
- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2019 roku, poz. 2407 z późn.zm.);
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem" (Dz.U. z 2020 r. poz. 1329);
- Uchwała nr 16 Rady Ministrów z dnia 1 lutego 2021 r. w sprawie ustanowienia Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na rok 2021 (M.P. z 2021 r. poz.235).

Opracowując Gminną Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2026 wzięto pod uwagę inne opracowane i przyjęte do realizacji w naszej gminie strategie, programy, a zwłaszcza:

- Strategię Rozwoju Gminy Wiry na lata 2014-2022 przyjęta Uchwałą Rady Gminy Wiry nr XLV/393/2014 z dnia 30 października 2014 r.;
- Podstrategia Rozwiązywania Problemów Demograficznych (dostosowanie oferty samorządów do cyklu życia człowieka; projekty na rzecz dzieci i młodzieży, osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym; rozwój usług w zakresie edukacji, opieki zdrowotnej, kultury i rekreacji) obszaru funkcjonalnego powiatu mińskowskiego przyjęta Uchwałą Rady Gminy Wiry nr XV/160/2016 Rady Gminy Wiry z dnia 25 lutego 2016 r.;
- Gminny Program Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2021 przyjęty Uchwałą Rady Gminy Wiry nr XXV/225/2020 z dnia 30 grudnia 2020 r.;

- Zintegrowana strategia rozwoju dla obszaru funkcjonalnego powiatu mikołowskiego na lata 2017-2025 przyjęta Uchwałą Rady Gminy Wiry nr XXIX/286/2017 z dnia 27 kwietnia 2017r.;
- Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2020 - 2022 przyjęty Uchwałą Rady Gminy Wiry nr XVI/149/2020 z dnia 30 kwietnia 2020 r.;
- Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2023 przyjęty Uchwałą Rady Gminy Wiry nr XXVIII/248/2021 z dnia 25 marca 2021 r.;
- zadania gminy wynikające z obowiązujących przepisów prawnych.

II. Charakterystyka Gminy Wiry

Źródło: Google

Gmina Wiry jest położona w Powiecie Mikołowskim, woj. Śląskie. Jej obszar zajmuje 34,60 km². W jej skład wchodzi dwie miejscowości: Gostyn i Wiry. Gmina posiada korzystne położenie geograficzne – w sąsiedztwie miast o rozwiniętych funkcjach usługowych i administracyjnych. Graniczy z następującymi miejscowościami: od północy z Mikołowem, od południa z Kobiórem, od zachodu z Orzeszem i Łaziskami Górnymi, od wschodu z Tychami.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku, w Gminie Wiry liczyła 8188 mieszkańców, z czego 51,4% stanowiły kobiety, a 48,6% mężczyźni. Natomiast na koniec roku 2020 nastąpił wzrost liczby mieszkańców i wyniósł 8357 osób, z czego 51,56% stanowiły kobiety a 48,44% stanowili mężczyźni. Obserwuje się tendencję wzrostową liczby mieszkańców. W 2020 roku urodziło się 98 dzieci, w tym 56 dziewczynek i 42 chłopców. W 2019 roku zarejestrowano 243 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 86 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Wiry 157. W tym samym roku 7 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 1 wymeldowanie za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych

wynoszące 6. Sytuacja zawodowa: 61,3% mieszkańców gminy Wiry jest w wieku produkcyjnym, 22,1% w wieku przedprodukcyjnym, a 16,6% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

Od 2016 roku, w Gostyni rozpoczął działalność niepubliczny żłobek wraz z przedszkolem, a także w Gostyni utworzono prywatne przedszkole językowe. Gmina posiada dwa przedszkola publiczne. Ponadto na terenie Gminy funkcjonują dwie Szkoły Podstawowe w Wyrach i w Gostyni.

Znajdują się tutaj także dwie świetlice środowiskowe, jedna w Wyrach i jedna w Gostyni. W roku 2018 utworzono w Gostyni Klub „Senior+”.

W gminie działają dwie Ochotnicze Straże Pożarne, Dom Kultury oraz Biblioteka z filią w Gostyni. Gmina ma charakter wiejsko – mieszkaniowy. Liczba podmiotów gospodarczych wynosi 890 (dane za rok 2019, przy czym zauważa się tendencję wzrostową). Większość dużych zakładów pracy oferujących mieszkańcom Wyr miejsca zatrudnienia znajduje się w sąsiednich miejscowościach. Są to m. in. KWK „Bolesław Śmiały”, Elektrownia Łaziska, Schneider Electric – zakład transformatorów, Yazaki Automotive Products Poland sp. z o.o., hipermarkety oraz supermarkety spożywcze na terenie Mikołowa, Łazisk Górnych oraz Tychów. W samej Gminie Wiry miejsce zatrudnienia oferują przedsiębiorstwa o drobnej wytwórczości oraz firmy rodzinne m.in.: CARBOMA s.c., Agro – Market, CentrumOgrodu.pl, WIROX R., Przedsiębiorstwo Produkcyjno Handlowe ADW Sp. z o.o., „JMS Logistic” Sp. z o.o., Ceramika Eva - produkcja glazury, INSTALATOR Centrum Instalacyjno-Budowlane, a także znajdujący się na terenie gminy od kilku lat Market Dino i funkcjonujący od niedawna salon meblowy Black Red White. W chwili obecnej największym zakładem produkcyjnym na terenie Gminy Wiry jest NOMA Tools Sp. z o. o. produkująca noże maszynowe i części maszyn. Z powodu restrukturyzacji przemysłu, zmian w gospodarce i obowiązujących norm zatrudnienia, część osób nie potrafi się odnaleźć w nowej rzeczywistości, co w konsekwencji może doprowadzić do marginalizacji, wykluczenia społecznego tych osób. Dotyczy to zarazem osób młodych wchodzących na rynek pracy, jak również osób starszych, w wieku produkcyjnym, którzy znajdują się w gorszym położeniu zawodowym. Obecnie mniej popularna jest emigracja zarobkowa.

Należy zaznaczyć, że Gmina Wiry prężnie się rozwija pod względem infrastruktury, zwłaszcza modernizacji istniejących budynków użyteczności

publicznej, rozbudowy kanalizacji, dróg dojazdowych do nowopowstałych prywatnych posesji. Obserwuje się zwykły trend w zakresie budownictwa mieszkaniowego.

Gmina Wiry, ze względu na swoje atrakcyjne położenie w Aglomeracji Śląskiej zyskała wielu nowych mieszkańców, co równocześnie przyczynia się do wzrostu jej zamożności. Negatywnym aspektem takiego rozwoju jest wzrost zróżnicowania mieszkańców w oparciu o sytuację materialno – bytową. Konieczne zatem jest stworzenie systemu pomocowego dla mieszkańców gminy o gorszym statusie społeczno – ekonomicznym, w celu wyrównania ich szans, np. poprzez realizację projektów socjalnych, współpracę z innymi instytucjami.

III. Diagnoza

Diagnoza problemów społecznych, występujących na terenie gminy dokonana została w oparciu o rozpoznanie środowiskowe pracowników socjalnych oraz dane dotyczące ilości środowisk rodzinnych i indywidualnych osób objętych różnymi formami pomocy społecznej w Wyrach. Informacje te pozwoliły określić jaka część populacji gminnej była wspierana przez instytucje oraz jakiego rodzaju wsparcia udzielano zgłaszającym się do Ośrodka mieszkańcom Gminy – jakie świadczenia przeważały: czy rzeczowo – pieniężne, czy nowocześnie pojmowana praca socjalna, a także jakie zaistniały proporcje pomiędzy tymi grupami.

Gmina Wiry obejmuje tereny o charakterze wiejskim, mimo to występują tutaj obok siebie problemy typowe dla obszarów miejskich (skupiska rodzin z dysfunkcjami na niewielkich obszarowo terenach o ścisłej zabudowie). Z danych będących w dyspozycji Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że problemy, jakie występują w gminie Wiry, to: niepełnosprawność oraz długotrwała choroba, w tym również z powodu starości, alkoholizm i coraz częściej narkomania, kryzys rodziny oraz przemoc w rodzinie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, ubóstwo, bezrobocie, a także w niewielkim stopniu bezdomność. Należy zaznaczyć, że problemy te na ogół nie występują w izolacji od siebie, ale są ze sobą sprzężone, np. ubóstwo z bezrobociem, bezrobocie z alkoholizmem, alkoholizm z przemocą w rodzinie, itp.

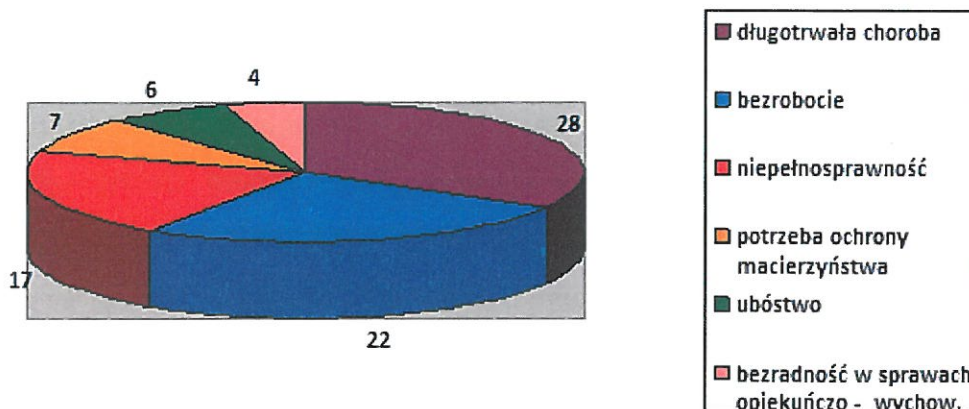
Analiza świadczeń i pomocy świadczonej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyrach.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyrach w roku 2019 udzielił decyzją administracyjną pomoc 89 osobom w rodzinach. Głównymi powodami przyznania pomocy były: długotrwała choroba (41 osób), niepełnosprawność (25 osób), bezrobocie (20 osoby) oraz bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych (8 osób), ubóstwo (6 osób) oraz potrzeba ochrony macierzyństwa (5 osób).

W roku 2020 nieznacznie spadła liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną pomoc, która wyniosła 80. Głównymi powodami przyznania pomocy przez GOPS Wiry były: długotrwała choroba (28 osób), bezrobocie (22 osób), niepełnosprawność (17 osób), potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności

(7 osób) oraz ubóstwo (6 osób). Przyczyny przyznawania pomocy mogą się kumulować i w jednej rodzinie występować w kilku postaciach.

Wykres 1. Główne powody przyznania pomocy przez GOPS Wiry w 2020 roku.

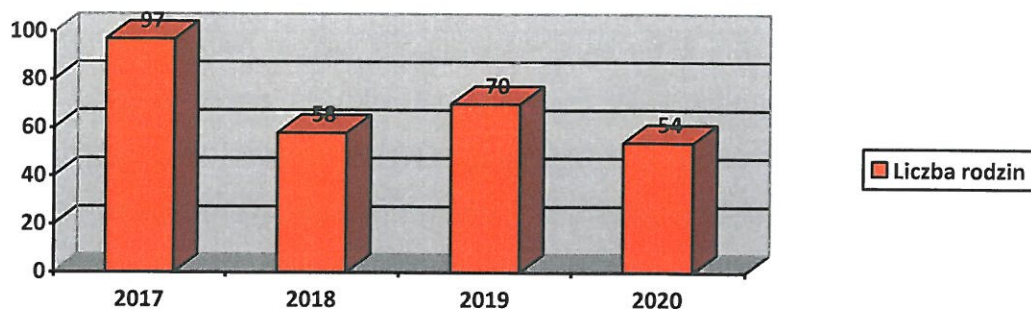

Źródło: GOPS Wiry

Jak wynika z powyższej analizy, głównymi przyczynami korzystania z pomocy GOPS w 2020 roku były długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność niepozwalające podjąć zatrudnienia i tym samym znacznie obniżające standard życia rodziny. Inną przyczyną było bezrobocie często będące następstwem takich czynników jak uzależnienie od alkoholu, ale również dynamicznie zmieniający się rynek pracy i wzrastające wymagania co do kwalifikacji pracowników. Potrzeba ochrony macierzyństwa to kolejny powód trudnej sytuacji życiowej. Bardzo często zdarzało się, że w jednej rodzinie występowało kilka powodów trudnej sytuacji jednocześnie. Powyższe dysfunkcje w naturalny sposób prowadziły do powstania bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych, czyli braku umiejętności sprawowania należytej opieki nad dziećmi i bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Bezradność ta była także wynikiem samotnego macierzyństwa i braku wsparcia ze strony bliższej lub dalszej rodziny. To z kolei stawało się powodem zaistnienia następnej dysfunkcji, a mianowicie ubóstwa. Samotne matki nie miały możliwości podjęcia pracy w pełnym wymiarze, a tym samym nie dysponowały wystarczającymi środkami na utrzymanie. Rodziło to narastanie zadłużenia za prąd i czynsz, a nawet zagrożenie eksmisją. Podobnie jak w innych miastach w Polsce, Gmina Wiry zanotowała duży spadek rodzin pobierających świadczenia finansowe, po wprowadzeniu świadczenia wychowawczego (Wykres 2).

Wykres 2. Liczba rodzin którym udzielono pomocy i wsparcia

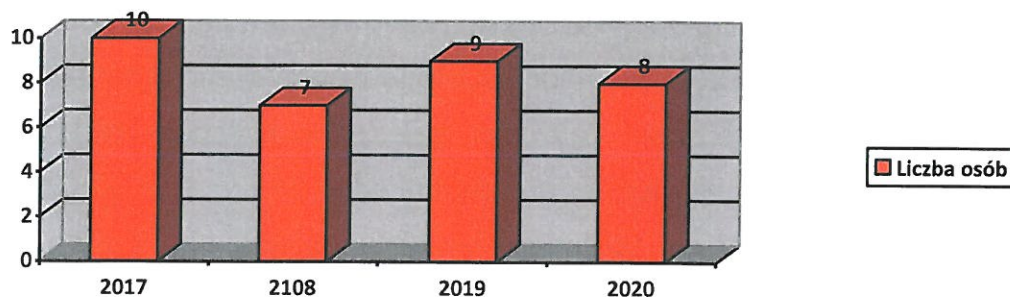

Źródło: GOPS Wiry

Zasiłek stały. Przysługuje: pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód miesięczny jest niższy od kryterium dochodowego. Przysługuje także osobie samotnie gospodarującej, tj. od kwoty 701,00 zł, pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie tj. od kwoty 528,00 zł.

Liczba przyznawanych zasiłków stałych utrzymuje się mniej więcej na tym samym poziomie, w 2017 roku przyznano je 10 osobom. Natomiast w roku 2018 z pomocy w formie zasiłków stałych skorzystało 7 osób, w 2019 roku 9 osób, a w 2020 roku 8 osób.

Wykres 3. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały

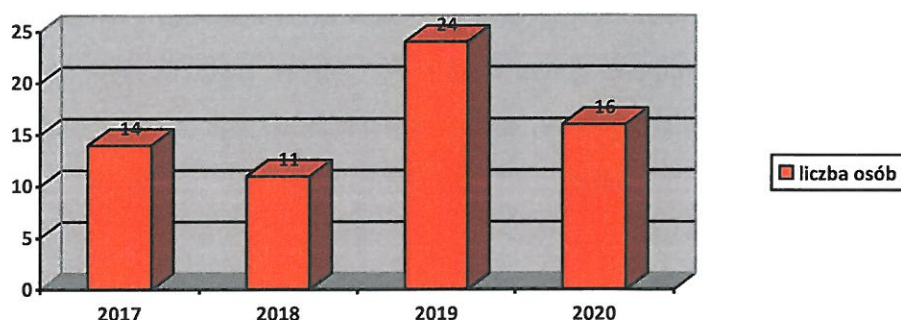
Źródło: GOPS Wiry

Usługi opiekuńcze. Przysługują osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Usługi opiekuńcze lub

specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.

Na przestrzeni kilku lat obserwuje się wzrost popytu na usługi opiekuńcze, z których skorzystało odpowiednio w 2018 roku 11 osób, w 2019 roku – 24 osoby, 2020 roku – 16 osób (z rozeznania GOPS wynika, że dodatkowo 5 osób jest zainteresowanych skorzystaniem z usług opiekuńczych). Nagły wzrost w 2019 roku spowodowany był dużą rotacją osób korzystających z usług opiekuńczych na krótki okres. W GOPS Wiry zatrudnione są 3 opiekunki społeczne, które świadczą usługi mieszkańcom gminy.

Wykres 4. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych

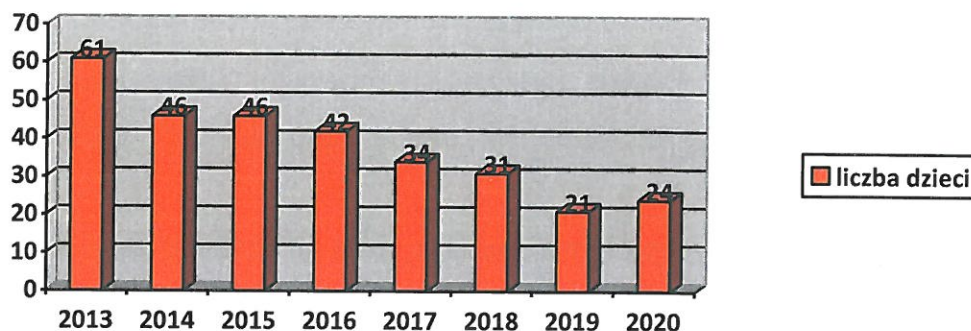
Źródło: GOPS Wiry

„Posiłek w szkole i w domu”. Systematycznie spada zapotrzebowanie na posiłki dla dzieci szkolnych i przedszkolnych w ramach Programu wieloletniego "Pomoc państwa w zakresie dożywiania", który był realizowany do 2018 roku. Obecnie został zastąpiony Wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 w ramach, którego z pomocy mogą skorzystać także osoby starsze i niepełnosprawne. Zauważyć należy, że kryterium dochodowe w pomocy społecznej nie zmieniło się na przestrzeni kilku lat i wynosi 528,00 zł na osobę w rodzinie i 701,00 zł dla osoby samotnie gospodarującej. Z w/w Programu mogą skorzystać osoby, których dochód nie przekracza 150% kryterium dochodowego. W związku z tym, że obecnie co roku podnoszona jest kwota najniższej emerytury i kwota najniższego wynagrodzenia, coraz mniej osób kwalifikuje się do tej formy pomocy. Aktualnie GOPS Wiry finansuje dożywianie dla 21 osób. W 2020 roku, w związku z pojawieniem się pandemii koronawirusa i nauczaniem zdalnym w szkołach

wskazane było zamienić finansowanie obiadów szkolnych w stołówkach na zasiłki celowe.

Wykres 5. Dożywianie dzieci i młodzieży w szkołach i przedszkolach

Źródło: GOPS Wyry

Domy Pomocy Społecznej. Osoby, które ze względu na swój wiek, stan zdrowia, wymagające całodobowej opieki, mogą być umieszczone w Domu Pomocy Społecznej. Odpłatność za pobyt w DPS w pierwszej kolejności mieszkaniac dom, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka (nie więcej niż 70% jego dochodu). Następnie, kolejno małżonek, zstępni przed wstępnymi (jeżeli posiadany dochód na osobę jest wyższy niż 300% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, z tym że kwota dochodu pozostająca po wniesieniu opłaty nie może być niższa niż 300% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie), gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej. Liczba osób przebywających w DPS mniej więcej jest stała, natomiast już na początku roku 2021, liczba ta zwiększyła się o jedną osobę.

Na przestrzeni ostatnich lat odpłatność za pobyt w DPS wzrasta i staje się sporym obciążeniem dla budżetu gminy. Na terenie Gminy Wyry przybywa osób starszych, schorowanych, zależnych od innych, które w przyszłości, z różnych przyczyn mogą wymagać umieszczenia w całodobowych placówkach wsparcia.

Tabela 1. Liczba osób umieszczonych w Domach Pomocy Społecznej

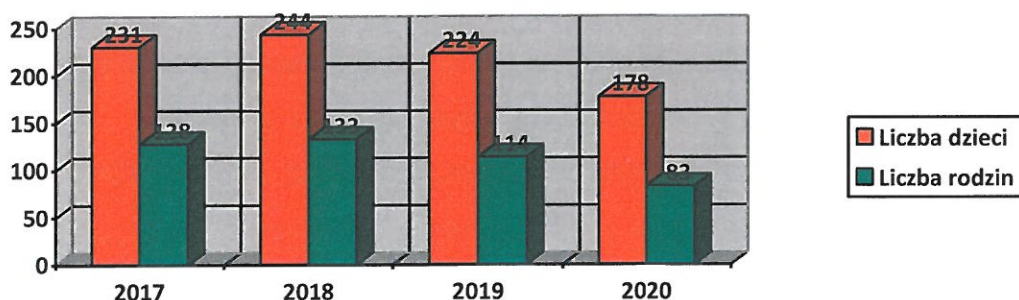
Rok	2017	2018	2019	2020
Liczba osób	2	3	3	4

Źródło: GOPS Wyry

Zasiłek rodzinny. Zasiłek rodzinny ma na celu częściowe pokrycie wydatków na utrzymanie dziecka, przysługuje, jeżeli przeciętny miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 674,00 zł. W przypadku gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o umiarkowanym albo o znacznym stopniu niepełnosprawności, zasiłek rodzinny przysługuje, jeżeli przeciętny miesięczny dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekracza kwoty 764,00 zł.

Do roku 2016 roku obserwowano wzrost przyznawania świadczeń rodzinnych. Od 2017 roku, liczba osób pobierających to świadczenie kształtowała się mniej więcej na tym samym poziomie. Od 2019 roku obserwuje się trend spadkowy. Przyznanie prawa do zasiłku rodzinnego uzależnione jest m.in. od spełnienia kryterium dochodowego. Wysokość tych progów powinna być co do zasady weryfikowana, a w konsekwencji podnoszona co trzy lata. Z roku na rok wzrastała wysokość wynagrodzeń, poprawiała się sytuacja materialna rodzin, co skutkowało tym, że zaczęła spadać liczba dzieci z prawem do zasiłku. Zasiłki w postaci świadczeń rodzinnych trafiają głównie do takich rodzin, gdzie nie ma żadnych dochodów z pracy lub tylko jeden z rodziców pracuje.

Wykres 6. Liczba dzieci i rodzin, którym wypłacono zasiłki rodzinne

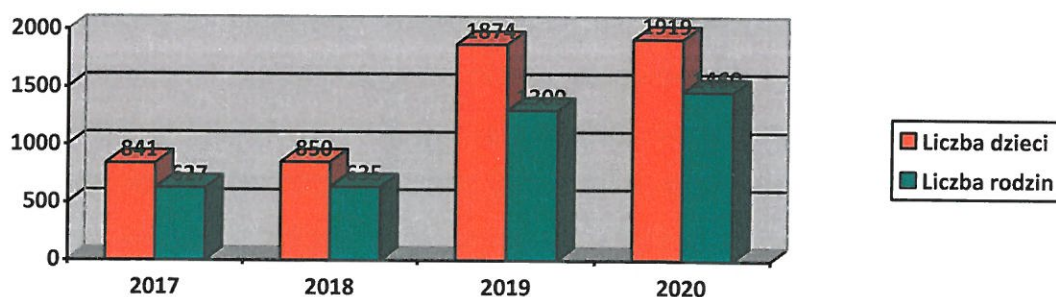
Źródło: GOPS Wiry

Świadczenie wychowawcze 500+. Przysługuje: matce albo ojcu, jeżeli dziecko wspólnie zamieszkuje i pozostaje na utrzymaniu matki albo ojca, opiekunowi faktycznemu dziecka, jeżeli dziecko wspólnie zamieszkuje i pozostaje na utrzymaniu opiekuna faktycznego, opiekunowi prawnemu dziecka, dyrektorowi domu pomocy społecznej, w wysokości 500,00 zł miesięcznie na dziecko w rodzinie.

Analizując wykres wypłaconych świadczeń widoczny jest duży skok w roku 2019 spowodowany tym, że nastąpiła zmiana zasad i świadczenie 500+ przyznawane jest na każde dziecko, bez względu na dochód rodziny. „Warto podkreślić, że oczekiwanym skutkiem wprowadzenia świadczenia wychowawczego nie jest regularny wzrost liczby urodzeń obserwowany z roku na rok. Według prognozy GUS liczba urodzeń w Polsce będzie w najbliższych latach spadała, a efektem wprowadzenia świadczenia wychowawczego będzie przede wszystkim to, że ten spadek nie będzie tak silny”². Co widać także na przykładzie Gminy Wiry. Niewątpliwie świadczenie wychowawcze 500+ wpłynęło na zmniejszenie ubóstwa w rodzinach co przekłada się na mniejszą ilość osób korzystających z pomocy finansowej z GOPS Wiry.

Wykres 7. Liczba dzieci i rodzin, którym wypłacono świadczenia wychowawcze

Źródło: GOPS Wiry

Zasiłek pielęgnacyjny przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Ma na celu dodatkowe wsparcie dochodowe służące zaspokajaniu potrzeb życiowych, ze względu na koszty związane z pielęgnacją, rehabilitacją i opieką medyczną.

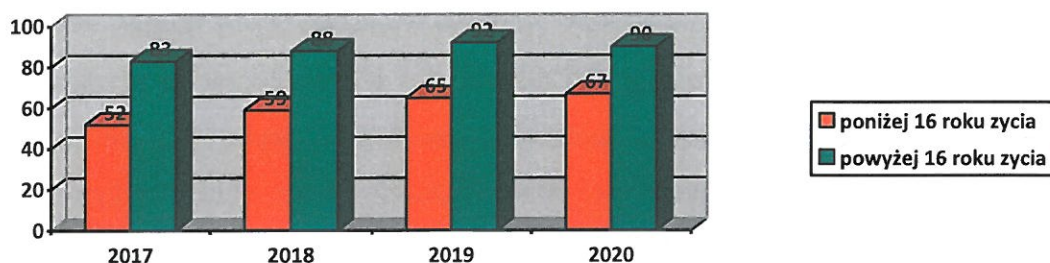
Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje: niepełnosprawnemu dziecku, osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, osobie niepełnosprawnej w wieku powyżej 16 roku życia legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu

² Sprawozdanie Rady Ministrów z realizacji ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci w 2019 roku.

niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia, osobie, która ukończyła 75 lat.

Obserwuje się stały, konsekwentny wzrost przyznanych świadczeń, szczególnie wśród osób poniżej 16 roku życia.

Wykres 8. Liczba osób, którym wypłacono zasiłek pielęgnacyjny

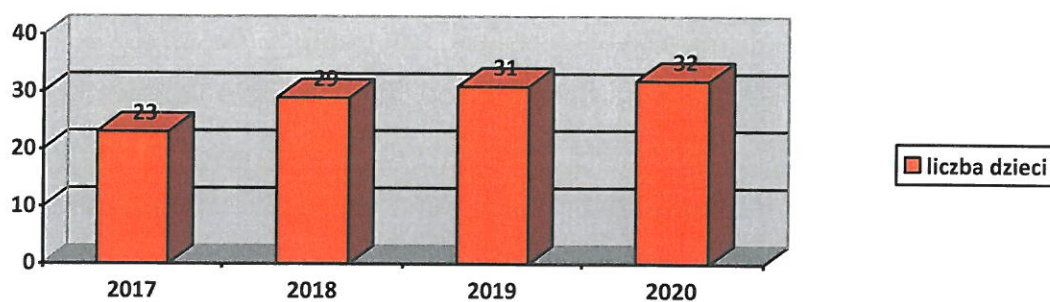

Źródło: GOPS Wiry

Świadczenie pielęgnacyjne jest świadczeniem pieniężnym, o które mogą ubiegać się osoby, które nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu podjęcia opieki nad poważnie niepełnosprawnym członkiem rodziny. Na podstawie nowych przepisów świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje tylko w sytuacji, kiedy niepełnosprawność osoby wymagającej opieki powstała przed ukończeniem 18 roku życia lub przed ukończeniem 25 roku życia, ale podczas nauki w szkole lub szkole wyższej. Świadczenie pielęgnacyjne od 1 stycznia 2021 r. wynosi 1971,00 zł miesięcznie. W roku 2017, 23 osoby zrezygnowały z pracy, żeby móc opiekować się niepełnosprawnym członkiem rodziny a w 2020 roku, takich osób było już 32. W gminie Wiry widać regularny wzrost osób rezygnujących z zatrudnienia celem sprawowania opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny. Świadczy to o wzroście osób niepełnosprawnych na naszym terenie, dlatego trzeba stworzyć odpowiednią ofertę pomocową dla tych osób oraz ich opiekunów, a także informować te osoby o możliwości skorzystania z już istniejących bądź nowych form wsparcia.

Wykres 9. Liczba dzieci, którym wypłacono świadczenie pielęgnacyjne

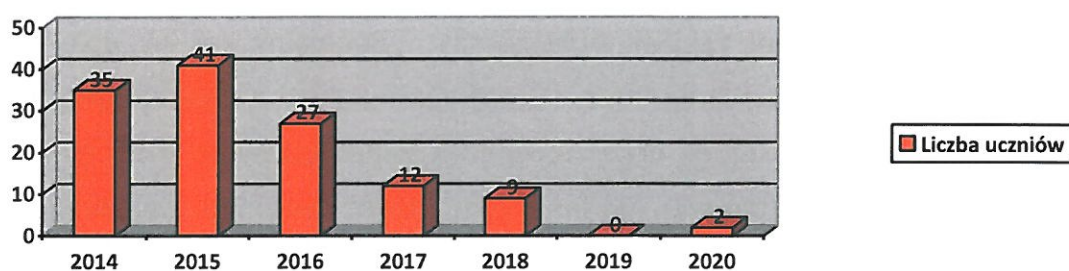
Źródło: GOPS Wiry

Specjalny zasiłek opiekuńczy. Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, a także małżonkom, jeżeli: nie podejmują zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem. Jego wysokość od 1 listopada 2018 r. wynosi 620,00 zł miesięcznie. W gminie Wiry na przestrzeni 2017 do 2020 roku specjalny zasiłek opiekuńczy pobierały 2 osoby. Z powyższych danych wynika, że w Gminie Wiry jest znaczna ilość osób niepełnosprawnych oraz ich opiekunów, którzy wymagają wsparcia. Pomoc Państwa dla tych osób jest bardzo cenna, ale niewystarczająca. Koszty rehabilitacji, wizyt u specjalistów, środków i sprzętów medycznych, lekarstw, znacznie przewyższają dochody tych rodzin. Kolejnym problemem jest utrudniony dostęp do specjalistów, takich jak psychiatra, fizjoterapeuta, psycholog. Godnym uwagi jest też fakt, że osoby zajmujące się osobami niepełnosprawnymi, zależnymi, często są pozostawione samym sobie, bez możliwości wsparcia innych osób, co powoduje ich przemęczenie, samotność, frustracje i brak czasu dla siebie. Dlatego wspierając osoby niepełnosprawne należy pamiętać o ich opiekunach i przygotować ofertę pomocową także dla nich.

Stypendia socjalne i zasiłki szkolne. Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym, czyli stypendia i zasiłki szkolne są udzielane uczniom w celu zmniejszenia różnic w dostępie do edukacji i umożliwienia pokonywania barier dostępu do edukacji wynikających z trudnej sytuacji ucznia.

Stypendia socjalne do roku 2015 pobierało 41 uczniów. Z roku na rok ich liczba stale malała, aż osiągnęła w 2019 roku poziom 0. Spowodowane było to zbyt małą liczbą osób kwalifikujących się do pomocy w związku z niskim kryterium dochodowym (528,00 zł na osobę w rodzinie), a także wprowadzeniem świadczenia wychowawczego 500+, które w pewnym stopniu zaspokoilo niezbędne potrzeby rodzin. W 2020 roku wypłacono stypendia szkolne 2 uczniom i wypłacono 1 zasiłek szkolny, z powodu zdarzenia losowego.

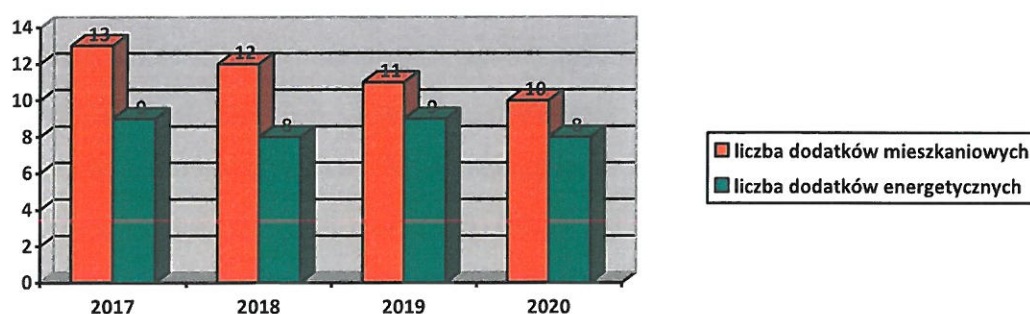
Wykres 10. Stypendia socjalne dla uczniów

Źródło: GOPS Wiry

Dodatki mieszkaniowe i energetyczne. Dodatek mieszkaniowy jest formą pomocy dla osób, które mają trudności z wnoszeniem bieżących opłat mieszkaniowych. Dodatek mieszkaniowy jest formą pomocy przeznaczoną dla osób spełniających łącznie poniższe trzy warunki: posiadają tytuł prawny do lokalu, zamieszkują lokale mieszkalne spełniające kryterium metrażowe i spełniają kryterium dochodowe. Zryczałtowany dodatek energetyczny jest formą pomocy przeznaczoną dla osób otrzymujących dodatek mieszkaniowy mającą na celu częściową rekompensatę kosztów zakupu energii elektrycznej. Liczba wypłacanych dodatków mieszkaniowych i energetycznych w Gminie Wiry nieznacznie cechuje się trendem spadkowym. Spadek, spowodowany jest zgonami oraz migracją.

Wykres 11. Dodatki mieszkaniowe i energetyczne

Źródło: GOPS Wiry

Praca socjalna. Świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym. Praca socjalna prowadzona jest z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej, ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności. W działalności tej wykorzystuje się właściwe jej metody, które stosowane są z poszanowaniem godności osoby i jej prawa do samostanowienia. Metoda pracy z indywidualnym przypadkiem polega na ofiarnej, żmudnej i długoterminowej działalności pracownika socjalnego, który wykorzystując swą wiedzę udziela stosownej pomocy. Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód i może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny.

Pracownicy socjalni realizują tę metodę m.in poprzez: pomoc w umieszczeniu członka rodziny w różnych instytucjach zapewniających całodobową opiekę np. w domu pomocy społecznej, zakładzie pielęgnacyjno-opiekuńczym itp., kierowanie osób wymagających wsparcia lub porady do specjalistów, np. psychologa, prawnika, pomoc przy wypełnianiu różnego rodzaju druków i formularzy, np. w celu uzyskania stopnia niepełnosprawności w zespole do spraw orzekania o stopniu niepełnosprawności, rozmowę i udzielenie porady w ramach własnych doświadczeń i zdobytej wiedzy praktycznej itd. Wspieranie osób i rodzin będących w kryzysie z powodu przemocy, uzależnień, niepełnosprawności, bezdomności, samotności itp.

Pracownicy socjalni GOPS Wyry oprócz wspierania na co dzień, osób i rodzin w kryzysie, starają się pracować na rzecz społeczności lokalnej, poprzez integrację grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Dlatego od wielu lat organizują spotkania wigilijne, wielkanocne dla osób starszych i samotnych, gdzie od dwóch lat współpracują z Klubem „Senior+” oraz Domem Kultury w Gostyni. Ponadto w ramach integracji pracownicy socjalni współpracują z gminnymi świetlicami środowiskowymi i wspólnie organizują spotkania mikołajkowe dla dzieci, które cieszą się dużą popularnością. W ostatnim czasie pracownicy socjalni podnosząc swoje kwalifikacje zawodowe, zrealizowali w latach 2018 – 2019, 2 projekty socjalne: „Od konfliktu do niebieskiej karty” czyli przeciwdziałanie konfliktowi i zachowaniom przemocowym w rodzinach Gminy Wyry. Celem głównym projektu był rozwój oferty pomocowej dla rodzin. Projekt skierowany był do mieszkańców Gminy, szczególnie młodych małżeństw oraz pracowników instytucji związanych z pomocą osobom uwikłanych w

przemoc. Projekt „Świadome rodzicielstwo”, którego celem głównym była poprawa funkcjonowania dziecka w rodzinie w okresie edukacji wczesnoszkolnej i zwiększenie jakości życia tych rodzin. Zakładał zwiększenie wiedzy nt. skutków stosowania niewłaściwych metod wychowawczych oraz tego, gdzie w powiecie mikołowskim można uzyskać bezpłatną pomoc, a także integrację tych rodzin. Obydwa projekty były zrealizowane w partnerstwie, m.in. z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wyrach oraz Szkołami Podstawowymi w Wyrach i Gostyni. Okazało się, że Gmina Wiry ma ogromny potencjał, instytucje chętnie podejmują współpracę i dzielą się obowiązkami. W związku z tym, w przyszłości można zrealizować więcej wspólnych projektów, które będą skierowane do mieszkańców gminy i odpowiadały na ich potrzeby. Poprzez współdziałanie instytucji oferta staje się bardziej spójna i kompleksowa.

Kolejnym wyzwaniem dla pracowników socjalnych jest praca w dobie pandemii, która nie tylko utrudnia bezpośrednią pracę z klientem, ale też powoduje szereg niekorzystnych skutków dla poszczególnych jednostek, a także ogółu społeczeństwa. Niecodzienna i nowa sytuacja w, której znalazł się cały świat oraz skutki z nią związane (izolacja, obostrzenia, zakazy oraz ograniczenia naturalnych swobód obywatelskich) przeczy istocie prawidłowego funkcjonowania społeczeństwa. Obecnie, już borykamy się z negatywnymi efektami pandemii koronawirusa i nie możemy przewidzieć jakie będą dalsze konsekwencje tej sytuacji, zważywszy na to, że nikt nie jest w stanie stwierdzić jak długo jeszcze będzie ona trwać. Na pewno wiemy, że pomoc społeczna, jest jedną z instytucji, która będzie musiała starać się zniwelować już widoczne skutki pandemii, takie jak: nieumiejętność radzenia sobie z izolacją, brakiem kontaktów społecznych, niemożliwością realizowania swoich pasji, ograniczeniu w przemieszczaniu się, strachem przed chorobą, zdalną nauką i pracą. Ograniczenia w postaci izolacji, kwarantanny spowodowały ogromny stres, frustracje i poczucie beznadziejności wśród ludzi, w konsekwencji czego nie są w stanie zasygnalizować, że potrzebują pomocy. Dlatego tak ważne jest stworzenie oferty pomocowej dla takich osób i kampanii społecznych informujących o możliwościach wsparcia dla nich (wpiercie psychologiczne, pomoc w kryzysie, poradnictwo itp.) Ponadto kampanie społeczne powinny być adresowane do ogółu społeczeństwa po to, by w tych trudnych czasach jeszcze bardziej uwrażliwić ich na osoby, które potencjalnie wymagają wsparcia i pomocy.

Poza tym, zmienia się klient pomocy społecznej i dziś każdy człowiek może potencjalnie korzystać z pomocy społecznej. Pomoc społeczna w dzisiejszych czasach, głównie jest nastawiona na pracę socjalną, koordynowanie działań, pomoc rodzinie w kryzysie, poradnictwo, mediacje i wspieranie rodziny, a nie świadczenie pomocy w formie finansowej. Obecnie najistotniejsze obszary działań pomocy społecznej, to tzw. „nowe uzależnienia”, np. od hazardu, internetu, kredyty – spirala zadłużeń, nieumiejętne radzenie sobie ze stresem, emocjami, niepełnosprawność, długotrwała i ciężka choroba, starość i samotność.

W związku z powyższym, obciążenie psychiczne pracowników socjalnych spowodowane pracą z klientem w dobie obecnych problemów jest bardzo duże. Ponadto negatywny obraz pomocy społecznej w mediach, niski prestiż zawodowy, przerzucanie odpowiedzialności klienta na pracowników socjalnych może prowadzić do wypalenia zawodowego i chorób. Dlatego tak ważne jest wsparcie pracowników socjalnych, np. w formie superwizji, szkoleń, warsztatów i wsparcia psychologicznego.

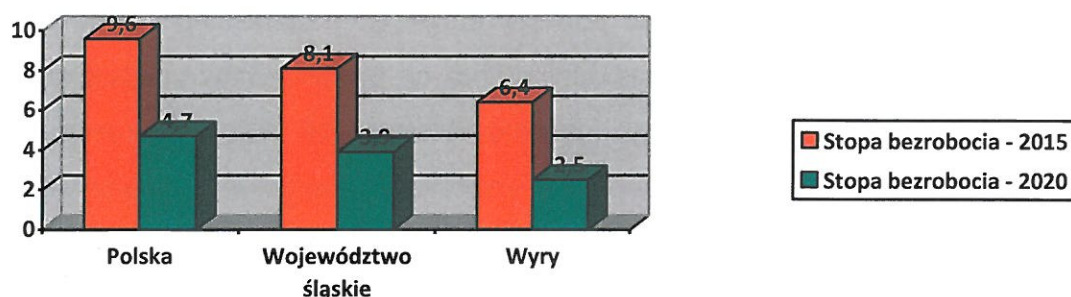

Charakterystyka dominujących problemów społecznych w gminie Wiry:

1. Bezrobocie

Bezrobocie w Polsce w roku 2020 roku sięgało 4,7%, w skali województwa śląskiego 3,9%, w skali powiatu mikołowskiego 5,6%, natomiast w gminie Wiry, wyniosło 2,5%. Patrząc z perspektywy całego kraju bezrobocie w gm. Wiry jest stosunkowo małe, i nie jest dominującym powodem korzystania z pomocy finansowej GOPS, tak jak obserwowano to w poprzednich latach.

Wykres 12. Bezrobocie w skali kraju, województwa i gminy w %

Źródło: GUS

Dane na koniec 2020 roku z Powiatowego Urzędu Pracy pokazują, że zarejestrowanych jest 126 bezrobotnych, z czego 71 stanowią kobiety. 31 osoby długotrwale pozostają bez pracy. Do roku 2019 obserwuje się spadek bezrobocia w stosunku do lat poprzednich. Szczególnie w porównaniu do roku 2015, gdzie liczba bezrobotnych wynosiła 149 osób. Rok 2020 przyniósł dość wysoki wzrost, który może się utrzymywać w kolejnych latach z powodu obostrzeń oraz niepewności na rynku pracy.

Tabela 2. Liczba osób bezrobotnych Gminy Wiry na przestrzeni lat.

Rok	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Liczba osób bezrobotnych	149	90	97	83	87	126

Źródło: PUP w Mikołowie

Tabela 3. Bezrobocie ze względu na wiek i płeć.

	Rok 2019			Rok 2020		
Wiek	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
18-24	13	8	5	14	7	7
25-34	21	13	8	34	22	12
35-44	24	14	10	30	19	11
45-54	14	6	8	36	21	15
55-59	6	3	3	8	2	6
60-64	9	x	9	4	x	4

Źródło: PUP w Mikołowie

Tabela 4. Bezrobocie ze względu na wykształcenie i płeć.

	Rok 2019			Rok 2020		
Wykształcenie	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
Wyższe	16	9	7	34	22	12
Policealne i średnie zawodowe	19	13	6	32	20	12
Średnie ogólnokształcące	8	6	2	15	9	6
Zasadnicze zawodowe	30	11	19	27	10	17
Gimnazjalne i poniżej	14	5	9	18	10	8

Źródło: PUP w Mikołowie

Kobiety, mimo lepszego wykształcenia niż mężczyźni odczuwają dużo większe trudności ze znalezieniem zatrudnienia. Wiąże się to często z brakiem doświadczenia zawodowego, nie podejmowania zatrudnienia przez matki, które wychowują małe dzieci w domu. W związku z wprowadzeniem świadczenia wychowawczego 500+, zauważa się, że w rodzinach wielodzietnych, część kobiet zrezygnowała z nieatrakcyjnego pod względem finansowym zatrudnienia. Wykształcenie jeszcze bardziej niż płeć i wiek różnicuje sytuację bezrobotnego na rynku pracy. Bezrobocie dotyczy głównie osób z wykształceniem zawodowym, średnim zawodowym oraz policealnym. Rok 2020 przyniósł sporo bezrobotnych z wykształceniem wyższym. Następnie z powyższej tabeli wynika, że bezrobocie

dotyka przede wszystkim osoby w wieku 18 do 34 lat, oraz osoby od 35 do 54 roku życia.

Po rozeznaniu przez pracowników Ośrodka, stwierdza się, że na terenie Gminy jest więcej osób młodych z niskim lub niepełnym wykształceniem, które nie są zarejestrowane jako osoby bezrobotne. Poza tym liczba osób pozostających bez pracy jest większa niż pokazują statystyki z PUP. Na terenie Gminy zaobserwowano znaczną grupę ludzi, która nie jest zarejestrowana jako osoby bezrobotne z powodu podejmowania pracy dorywczej lub niechęci podejmowania jakiegokolwiek pracy.

Z doświadczeń pracowników socjalnych wynika, że najbardziej widocznym skutkiem bezrobocia jest obniżenie standardu materialnego rodziny, co wymusza konieczność korzystania z pomocy społecznej. Nie mniej ważne są także skutki psychologiczne bezrobocia. Powodują one zmianę sytuacji społecznej i emocjonalnej całej rodziny, co w konsekwencji prowadzi do kryzysu rodziny (rozpad więzi rodzinnych, alkoholizm, przemoc a także coraz częściej depresje).

Pandemia koronawirusa także przyczyniła się do pogorszenia sytuacji osób, rodzin. Część osób, z powodu przestojów w pracy, zamknięcia niektórych branż gospodarki, utraciło czasowo lub stałe pracę. Pomimo wcześniejszej dobrej sytuacji bytowej, obecnie są zmuszone skorzystać z pomocy finansowej GOPS Wyr. Są to nowe rodziny nigdy nie korzystające ze wsparcia.

2. Niepełnosprawność i długotrwała choroba

Choroba i niepełnosprawność to czynniki, które pogarszają kondycję finansową każdej rodziny, bez względu na jej sytuację społeczno-zawodową i miejsce zamieszkania. Sytuacja taka to z jednej strony zwiększenie wydatków na leczenie, rehabilitację i różnego typu świadczenia będące udziałem rodzin, w których żyją osoby niepełnosprawne.

Niepełnosprawność to jedno z poważniejszych zjawisk i problemów, jakie występują we współczesnym świecie. Osoby niepełnosprawne to osoby, które posiadają stopień niepełnosprawności orzeczonej przez zespół do spraw orzekania o niepełnosprawności, orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, KRUS, jak również inne osoby z dysfunkcjami fizycznymi i psychicznymi. Do tych ostatnich

zaliczyć należy osoby starsze, których dysfunkcje powstały bądź się pogłębiają z powodu procesów starzenia się. Na tendencje takie wpływają między innymi:

- ubożenie społeczeństwa, a co za tym idzie wzrost chorób i niepełnosprawności z nimi związanych,
- brak bezpieczeństwa socjalnego, stabilnej sytuacji materialnej osób i rodzin, co powoduje wzrost lęków, stresów, depresji, które pogłębiając się prowadzą do zaburzeń psychicznych,
- starzenie się społeczeństwa.

Proces starzenia się społeczeństwa w Gminie Wiry potwierdzają dane z ostatnich lat. Procent udziału ludzi starszych w społeczeństwie z roku na rok się zwiększa i w przyszłości będzie trzeba poszerzyć wachlarz pomocy dla tych osób. Istotnym problemem jest także brak całodobowej opieki na terenie Powiatu Mikołowskiego oraz ograniczone fundusze, które mogą być przeznaczone na ten cel.

Podstawowymi problemami w segmencie ochrony zdrowia jest utrudniony dostęp do specjalistów oraz brak możliwości dotarcia do placówek medycznych przez osoby starsze. Rozwiązaniem wskazanych barier byłby system dowozu osób starszych do lekarzy specjalistów i pierwszego kontaktu. Ponadto w kolejnych latach, szczególną uwagę należy zwrócić na promowanie profilaktyki zdrowotnej i aktywnego trybu życia.

Wzrost ilości osób niepełnosprawnych stawia przed nami coraz większe wyzwania, gdyż należy stworzyć takie warunki, żeby osoby mogły się integrować z resztą społeczeństwa oraz pomimo swoich ograniczeń normalnie funkcjonować.

Na koniec 2020 roku ilość osób pobierających zasiłek pielęgnacyjny z tytułu niepełnosprawności wynosiła 210, w tym 129 osób powyżej 16 roku życia i 81 osób poniżej 16 roku życia.

Ponadto do zadań własnych gminy należy zapewnienie osobom starszym oraz niepełnosprawnym miejsc w domach pomocy społecznej ponieważ osoby te, wymagają całodobowej opieki, a rodzina nie jest w stanie im tej opieki zapewnić. Często są to też osoby samotne, całkowicie zdane na pomoc gminy. Liczba osób umieszczonych w Domach Pomocy Społecznej, na przestrzeni kilku lat, kształtuje się pomiędzy 3-4 osobami. Dodatkowo, z roku na rok wzrasta koszt utrzymania tych osób. W przyszłości problem ten będzie narastał, dlatego Gmina Wiry w swoim budżecie będzie musiała zaplanować zwiększenie środków finansowych na ten cel.

Kolejnym zadaniem własnym gminy jest zapewnienie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób starszych i niepełnosprawnych. Na przestrzeni kilku lat obserwuje się wzrost popytu na usługi opiekuńcze, z których skorzystało odpowiednio w 2018 roku 11 osób, w 2019 roku – 24 osoby, 2020 roku – 16 osób (z rozeznania GOPS, wynika, że dodatkowo 5 osób jest zainteresowanych skorzystaniem z usług opiekuńczych). Nagły wzrost w 2019 roku spowodowany był dużą rotacją osób korzystających z usług opiekuńczych na krótki okres.

Kolejną grupą osób niepełnosprawnych wymagających wsparcia są dzieci, które ze względu na swoją niepełnosprawność są całkowicie lub częściowo zależne od swoich opiekunów. Na terenie Gminy, także Powiatu jest niewystarczająca oferta wsparcia dla niepełnosprawnych dzieci i ich rodzin. Przede wszystkim brakuje specjalistów, głównie psychiatrów dziecięcych, zauważa się zbyt małą ilość instytucji świadczących bezpłatne usługi rehabilitacyjne, psychologiczne.

Programy rządowe, po części wychodzą na przeciw problemom osób niepełnosprawnych oferując różnego typu wsparcie dla gmin w realizacji ich zadań. Natomiast oferowana pomoc jest często nieadekwatna do potrzeb w tak małej gminie i nie uwzględnia braku zasobów i zaplecza gospodarczego.

3. Alkoholizm i narkomania

Kolejnym problemem społeczeństwa jest nadużywanie alkoholu, które z roku na rok, za przyzwoleniem społecznym przybiera coraz większą skalę. Nadużywanie alkoholu stanowi bezsprzecznie jeden z najpoważniejszych problemów. Zjawisko to jest złożone i trudne do przewyciężenia, nie respektuje płci, wieku, ani statusu intelektualnego. Oszacowanie skali problemu uzależnienia jest trudne z uwagi na znaczny odsetek osób dotkniętych problemem, które jednak nie szukają wsparcia u profesjonalistów i w instytucjach pomocowych.

Z danych statystycznych wynika, że po alkohol sięga coraz więcej osób niepełnoletnich, które w późniejszym okresie swojego życia tracą motywację do działania, zdolność do samodzielnego rozwiązywania problemów i w konsekwencji prawidłowego funkcjonowania w życiu społecznym.

W rodzinach dotkniętych problemem nadużywania alkoholu, szczególnego znaczenia nabiera wzorzec picia alkoholu oraz rozbieżności między zachowaniami rodziców, a wymaganiami stawianymi wobec dzieci, braku kontroli ze strony

rodziców i stosowanie niewłaściwych metod wychowawczych. W wielu środowiskach daje się zauważyć zjawisko „dziedziczenia” alkoholizmu, a także wyuczonej bezradności.

Z problemem alkoholizmu wiąże się szereg innych problemów społecznych, takich jak bezrobocie, przemoc, ubóstwo a nawet bezdomność. Skutek może być także odwrotny i wyżej wymienione problemy społeczne najczęściej z powodu frustracji, beznadziei, braku perspektyw i słabości osób, mogą prowadzić do alkoholizmu.

Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Wyrach wynika, że w roku 2019 ze świadczeń finansowych skorzystały 4 rodziny z problemem alkoholowym. Dodatkowo prowadzona była praca socjalna z 4 rodzinami, nie korzystającymi innych świadczeń. Ponadto, w ramach pracy w grupach roboczych, w związku z procedurą Niebieskiej Karty, bardzo często dominującym problemem oprócz konfliktu, przemocy, jest nadużywanie alkoholu oraz narkotyków, środków psychoaktywnych przez członków rodziny.

„Konsumpcja alkoholu w sposób istotny wpływa nie tylko na zdrowie fizyczne i psychiczne jednostek i ich rodzin, ale także na całą populację lokalną. Nadużywanie alkoholu, sięganie po używki oraz podejmowanie zachowań ryzykownych powoduje wiele szkód społecznych takich jak: przestępczość ubóstwo, przemoc w rodzinie, wypadki samochodowe.

Zgodnie z rekomendacjami Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Program powinien stanowić najlepiej dostosowaną do warunków lokalnych odpowiedź na problemy związane z piciem alkoholu i zażywaniem narkotyków z uwzględnieniem ich środowiskowej specyfiki. Podstawą jego realizacji jest diagnoza środowiska lokalnego oraz istniejących w nim zagrożeń społecznych.

W tym celu w 2018 roku przeprowadzona została na terenie naszej gminy diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych, na której m.in. bazuje niniejszy Program. Diagnoza przeprowadzona została przez firmę Centrum Rozwoju Edukacji i Kompetencji INVESIS Polska. Jej celem było zdiagnozowanie skali lokalnych zagrożeń społecznych. Badania przeprowadzone zostały wśród mieszkańców, sprzedawców napojów alkoholowych, uczniów klas V-VII Szkoły podstawowej oraz III klasy ówczesnych gimnazjów w Wyrach i Gostyni.

W opinii dorosłych ankietowanych mieszkańców najistotniejszym problemem był alkohol, następnie zanieczyszczenie środowiska i kryzys rodziny. Najczęściej mieszkańcy byli zdania, że widok osób pijących w miejscach publicznych utrzymuje się od wielu lat na podobnym poziomie, jednak widok osób awanturujących się pod wpływem alkoholu jest obecnie dużo rzadszy. W opinii ankietowanych dorośli i nieletni spożywają podobną ilość napojów alkoholowych jak wcześniej. Mieszkańcy byli zdania, że spożycie alkoholu na przestrzeni ostatnich lat jest zdecydowanie mniejsze, a kultura picia uległa znacznej poprawie. Postawa mieszkańców względem alkoholu wskazywała, że inicjacja alkoholowa przypada najczęściej pomiędzy 16-18 rokiem życia. Spożywany jest najczęściej okazjonalnie i najczęściej preferowanym alkoholem jest piwo – zarówno wśród mężczyzn jak i kobiet. Grupa badanych mieszkańców wykazała się dużą wiedzą na temat szkodliwości alkoholu – 52% badanych miała świadomość, że alkohol zawarty w piwie jest tak samo groźny jak ten w wódce. Zdecydowana większość – 96%, znała ogólne oraz szczegółowe skutki spożycia alkoholu. Pomimo tego 92% badanych zadeklarowało, że alkohol może pomóc w niwelowaniu stresu w zależności od sytuacji – tak zadeklarowało 92,31% ankietowanych mężczyzn i 91,89% ankietowanych kobiet.

Badania poświęcone tematyce narkomanii wykazały, że tylko 6% badanych posiada kontakty z osobami zażywającymi substancje psychoaktywne. Większość osób nie posiadała wiedzy na temat miejsc i osób, od których można byłoby kupić narkotyki.

W kwestii przemocy odnotowano, że zjawisko przemocy domowej w opinii 17,03% ankietowanych kobiet i 7,69% mężczyzn nasila się, a kobieta została wskazana jako najczęstsza ofiara przemocy domowej. Tylko 4% badanych uważa, że dziecko nie powinno bać się rodziców, w opinii 74% badanych nie powinno stosować się wobec dzieci kar cielesnych.

Z danych dotyczących hazardu wynika, że 88% badanych nigdy nie brała udziału w żadnych konkursach, jednak 25% ankietowanych kilkakrotnie obstawiało zakłady bukmacherskie.

Badania ankietowe przeprowadzone wśród uczniów w klasach V-VI szkół podstawowych w Wyrach i Gostyni poświęcone zjawisku przemocy wykazały, że uczniowie obserwują przemoc w swoich klasach rzadko, a w szkole czują się bezpiecznie. Jednak 26% ankietowanych przyznało, że doznało przemocy, a niespełna 29% odczuwa lęk przed niektórymi uczniami. Niepokojącym jest fakt, że

53% uczniów spotkało się z ośmieszeniem oraz wulgaryzmami pod ich adresem, co również stanowi formę przemocy.

Dane dotyczące relacji z rodzicami dowodzą, że ankietowani uczniowie spostrzegają je jako bardzo dobre. Najbliższych darzą pełnym zaufaniem, a dom to miejsce gdzie większość uczniów (94,97%) czuje się bezpiecznie.

Ankiety dotyczące doświadczeń uczniów z nikotyną wykazały, że 90,45% nigdy nie paliło papierosów. W tej grupie wiekowej tylko 7,04% uczniów miało pierwszy kontakt z alkoholem. Ponadto 53,27% uczniów stwierdziło, że posiada ogólną wiedzę na temat skutków picia, a 30,15% stwierdziło, że potrafi powiedzieć, jaki wpływ ma picie na poszczególne funkcje organizmu.

W zakresie tematyki dotyczącej narkomanii ustalono, że 7,54% uczniów zna osoby zażywające te substancje. Pozostałe 92,46% neguje takie znajomości. 51,76% ankietowanych w tej grupie wie ogólnie, jakie konsekwencje dla zdrowia ma zażywanie narkotyków i innych substancji psychoaktywnych, a 28,14% jest w stanie wskazać ich wpływ na poszczególne funkcje organizmu.

Badania poświęcone tematyce używania sprzętu elektronicznego przez tę grupę wiekową pokazują, że uczniowie ci najczęściej posiadają swój tablet, telefon lub komputer i korzystają z tych urządzeń od 1 do 3 godzin na dobę. Niepokoi wynik, że niecałe 34% ankietowanych deklaruje, iż zawiera okazjonalne znajomości w Internecie, a niespełna 10% robi to bardzo często, co może mieć tragiczne konsekwencje. Uczniowie w większości wiedzą, czym jest zjawisko cyberprzemocy, jednak chłopcy najczęściej je ignorują. 62% uczniów nie zna instytucji lub organizacji pomagających w sytuacji zetknięcia się z cyberprzemocą.

Kolejną badaną grupą wiekową byli uczniowie klas VII w gminie Wiry. Uczniowie ci wykazali, że w swojej szkole czują się raczej dobrze – dziewczynki 40,78%, chłopcy 42,86%. Jednak niecałe 19% ankietowanych przyznaje się do celowego opuszczania zajęć w szkole. Zdarza im się także obserwować w szkole zjawisko przemocy rówieśniczej. Relacje z rodzicami uczniowie ci spostrzegają najczęściej jako bardzo dobre, mają także najczęściej pełne zaufanie do swoich najbliższych. 95,50% czuje się dobrze w swoim domu rodzinnym.

W kwestii palenia papierosów otrzymano informację, że niecałe 8% ankietowanych zapaliło już pierwszego papierosa, a niespełna 10% sięgnęło po papierosa elektronicznego twierdząc, że jest on mniej szkodliwy.

Wśród uczniów klas VII 31,53% przyznaje się do picia napojów alkoholowych, a wiek 11 lat został wskazany jako najczęstszy moment inicjacji alkoholowej u chłopców i 13 lat u dziewcząt. Większość uczniów (89,19%) zna ogólne i szczegółowe konsekwencje zdrowotne spożywania alkoholu.

W ankietach badawczych w tej grupie wiekowej pojawiły się także pytania odnośnie kontaktu z tzw. „dopalaczami”. 96,85% odpowiedziało, że nie zażywa takich substancji psychoaktywnych, spostrzega dopalacze jako realne zagrożenie.

W trakcie badań odnośnie użytkowania sprzętu elektronicznego przez uczniów VII klas ustalono, że większość z nich posiada swój komputer, tablet albo telefon – 98,20% i najczęściej używa go od 1 do 3 godzin dziennie. Niepokoi wynik, iż ponad 44% ankietowanych zawiera okazjonalne znajomości w internecie, a przeszło 19% bardzo często. Znacznie częściej chłopcy. Jak wynika z badań 90,99% ankietowanych uczniów wie, czym jest cyberprzemoc, 28,83% szuka pomocy wobec jej aktów, a 35,59% ignoruje ją i uważa, że to nic takiego.

Ostatnią badaną grupą byli uczniowie z III klas gimnazjów w gminie Wiry. Spośród nich 28,81% przyznało, że sięgało po alkohol, najczęściej po piwo i wódkę. Dobrym sygnałem jest wynik, że 64,71% uczniów nigdy nie dopuściło się sytuacji, iż straciłoby kontrolę nad własnym zachowaniem.

W przedmiocie używania substancji psychoaktywnych 11,86% gimnazjalistów przyznało, że zażywało tę substancję, pozostałe 88,14% odpowiedziało przecząco. Żaden z badanych gimnazjalistów nie przyznał się do sięgania po dopalacze.

Ankietowani sprzedawcy napojów alkoholowych w gminie Wiry wykazali się w trakcie badania dużą świadomością na temat szkodliwości alkoholu. 66,67% zadeklarowało, że nagminnym zjawiskiem są próby zakupu alkoholu przez osoby nietrzeźwe. Sprzedawcy ci nie przyznali się do sprzedaży alkoholu takim klientom, ani do sprzedaży nikotyny lub napojów procentowych osobom, na temat których posiadali wiedzę, że są niepełnoletnie.”³

---

³ Gminny Program Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Wiry na 2021 rok

Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Tabela 5. Ilość zgłoszonych wniosków do GKRPA w Wyrach w latach 2017-2020

Rok	2017	2018	2019	2020
Liczba osób zgłoszonych do GKRPA	17	11	13	14

Źródło: GKRPA Wiry

„W 2017 roku wśród 17 osób zgłoszonych jako posiadające problem alkoholowy, 8 stosowało przemoc i 8 przemocy doznawało. W 2018 roku na 11 osób zgłoszonych były to 2 osoby stosujące przemoc i 4 doznające przemocy. Natomiast w 2019 roku do GKRPA zgłoszonych zostało 13 osób w tym 4 osoby stosujące przemoc i 6 osób doznających przemocy.

Powyższe dane statystyczne stanowią punkt odniesienia do planowanych działań profilaktycznych. W oparciu o nie dzieci i młodzież a także ich rodzice i inne osoby dorosłe wymagają pomocy oraz specjalistycznej wiedzy na temat uzależnień. Konieczne jest edukowanie, uświadamianie, wskazywanie alternatywnych sposobów spędzania wolnego czasu, radzenia sobie z sytuacjami trudnymi, konfliktowymi. Ważne jest także uczenie umiejętności mówienia „nie” wszelkim używkom w przypadku presji otoczenia lub sytuacji stresujących, kryzysowych.

Jednym z założeń Programu jest ścisła współpraca GKRPA z Zespołem Interdyscyplinarnym działającym na terenie gminy Wiry (do Zespołu Interdyscyplinarnego należy przedstawiciel GKRPA). W trakcie posiedzeń Zespołu omawiane są kwestie sięgania po alkohol przez osoby podejrzone o stosowanie przemocy jak również ustalane są dalsze strategie postępowania wobec nich i ich rodzin”.⁴

W ostatnich latach do Ośrodka Pomocy Społecznej w Wyrach zaczęły się zgłaszać pierwsze osoby z informacją, że w rodzinie pojawił się problem zażywania narkotyków, co we wcześniejszych latach nie miało miejsca. Pomimo tego, że jak na razie ten problem jest marginalny, o wiele mniejszy niż w dużych ośrodkach miejskich, nie należy go jednak lekceważyć, a przyjąć, że może w dalszej perspektywie narastać.

⁴ Gminny Program Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Wiry na 2021 rok

W związku z powyższym, niezbędna jest współpraca GOPS-u z innymi instytucjami takimi jak Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, szkoły, świetlice środowiskowe, stowarzyszenia, które na terenie powiatu świadczą pomoc dla osób i rodzin dotkniętych problemem uzależnienia i współuzależnienia.

4. Kryzys w rodzinie

Rodzina jest podstawową komórką, na której oparte jest społeczeństwo. Najbliższym środowiskiem, w którym każdy z nas funkcjonuje. Rodzina jest to społeczność powołana aby kształtować życie jednostki. To właśnie rodzina jest więzią starszą od wszystkich państw. W porównaniu ze wszelkimi organizacjami i instytucjami, oraz z którymkolwiek społeczeństwem, rodzina na zawsze pozostanie społecznością pierwotną, a także zawsze będzie mieć dla człowieka największe znaczenie.

Prawidłowo funkcjonująca rodzina zapewnia zaspokojenie podstawowych potrzeb ich członków. W rodzinie wychowują się dzieci i od tego jak są wychowywane zależy kształt przyszłych pokoleń. Aby rodzina mogła prawidłowo funkcjonować musi mieć zapewnione odpowiednie warunki, tzn. musi mieć mieszkanie, środki finansowe na zakup żywności, odzieży a także dostęp do leczenia, szkolnictwa i innych zdobyczy cywilizacji. Zachwianie któregoś z tych elementów, prowadzi do dysfunkcji.

Długotrwała choroba, niepełnosprawność, bezrobocie, oraz zdarzenia losowe, mogą prowadzić do zachwiania bezpieczeństwa socjalnego rodziny. Może zostać zaburzona realizacja zadań i planów życiowych, może również prowadzić do takich patologii, jak nadużywanie alkoholu, zdobywanie środków do życia nielegalnymi sposobami, przemoc, w tym względem współmałżonka, dzieci lub innych członków rodziny. Pojawić się może także bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, która w skrajnych przypadkach, prowadzi do izolowania dzieci od rodziny, poprzez umieszczenie ich w placówkach opiekuńczo – wychowawczych i rodzinach zastępczych. Brak środków koniecznych do edukacji dzieci, z kolei prowadzi do obniżenia ich możliwości w dorosłym życiu, utrudnia znalezienie pracy. Tak więc, dziedziczenie wyuczonej bezradności, utrwała się i powiela w następnym pokoleniu.

Współcześnie, kryzys w rodzinie bardzo często dotyka młode małżeństwa, które nie radzą sobie z problemami. Pojawiają się one w trakcie kolejnych etapów ich wspólnego życia. Nieradzenie sobie z problemami bardzo często powoduje ucieczkę jednego z członków rodziny w różnego rodzaju uzależnienia, dodatkową pracę, do innej osoby, znajomych. Spowodowane jest to niechęcią i brakiem podejmowania trudu rozwiązywania tych problemów, nieumiejętnością komunikacji z drugą osobą, czasem egoizmem, a nawet niedojrzałością emocjonalną. Powoduje to konflikty, przemoc, rozluźnienie więzi rodzinnych, a w konsekwencji rozpad rodziny.

W 2020 roku wszystkie rodziny znalazły się w niecodziennej i nowej sytuacji. Wiele rodzin, które wcześniej miały się w domu, z powodu pandemii koronawirusa, kwarantanny, obostrzeń oraz ograniczeń, zostały „zamknięte” w domach. Okazało się, że wiele z tych rodzin nie potrafi spędzać z sobą aż tyle czasu. Brak możliwości realizacji swoich wcześniejszych aktywności, pasji, hobby spowodowało frustrację, depresję, a czasem nawet agresję w rodzinach.

a Przemoc w rodzinie

Według ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie przemoc jest definiowana jako: „jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu psychicznym lub fizycznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”⁵. Inną definicją bardzo podobną do ww. przytoczonej jest definicja, że „przemoc w rodzinie to każde działanie jednego z członków rodziny lub zaniechanie, które zagraża życiu, cielesnej i psychicznej integralności lub wolności innego członka tej samej rodziny, bądź poważnie szkodzi jego osobowości”⁶. Przemoc w rodzinie charakteryzuje się tym, że jest intencjonalna czyli człowiek stosujący przemoc działa tak, aby podporządkować i kontrolować ofiarę. Zawsze w zjawisku przemocy występuje nierównowaga sił, sprawca ma przewagę nad ofiarą. Zawsze podczas stosowania przemocy występuje naruszenie podstawowych praw ofiary takich jak: nietykalność, godność, szacunek. Przemoc skutkuje powstaniem

⁵ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2020 r. poz. 218 z późn. zm.)

⁶ F. Adamski.: *Miłość małżeństwo, rodzina*, wyd. UJ, Kraków 1985

cierpienia i bólu, ofiara narażona jest na utratę życia, zdrowia. Ofiara przemocy ma mniejszą zdolność do stosowania samoobrony.

Zjawisko przemocy przybiera też różne formy takie jak **przemoc fizyczna** mająca swe konsekwencje w uszkodzeniu ciała, urazach, złamaniach. Poprzez przemoc fizyczną rozumiemy takie zdarzenia jak: popychanie, duszenie, kopanie, policzkowanie, bicie przedmiotami, rękami, przypalanie, a także nie udzielenie koniecznej pomocy. Inną formą przemocy jest **przemoc psychiczna**, która objawia się tym, że sprawca wyśmiewa ofiarę, narzuca jej własne zdanie, może stale oceniać, krytykować. Przemoc niewerbalna wpływa na psychikę ofiary, niszczy jej poczucie wartości, sprawia że ofiara czuje się bezwartościowa, a tym samym bardziej podatna na wpływ sprawcy. Do form przemocy zaliczamy także **przemoc seksualną** czyli gwałty, wymuszanie współżycia seksualnego, wymuszanie nieakceptowanych praktyk seksualnych, wymuszanie współżycia z innymi osobami, krytykowanie zachowań seksualnych. Konsekwencją tej formy przemocy mogą być obrażenia fizyczne, obniżenie poczucia własnej wartości. Do tej formy przemocy zaliczyć należy także przemoc seksualną wobec dzieci, nazywaną wykorzystywaniem seksualnym. Jest to każda czynność seksualna na osobie poniżej 15 roku życia, nawet wtedy, gdy wyraża na to zgodę. Przemoc seksualna wobec dzieci może mieć negatywny wpływ na późniejsze życie tych osób.

Procedura „Niebieskiej Karty”

Obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej przez przedstawicieli następujących instytucji:

- jednostki organizacyjne pomocy społecznej,
- gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych,
- Policja,
- placówki oświatowe,
- podmioty ochrony zdrowia (lekarz, pielęgniarka, położna, ratownik medyczny).

Podejmowanie interwencji opartej o w/w procedurę nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą domową.

Działalność Zespołu ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Zespół ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Gminie Wiry powstał na mocy znolizowanej w dniu 10 czerwca 2010 r. ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Został powołany przez Wójta Gminy Wiry, a w jego skład wchodzą:

- przedstawiciel Ośrodka Pomocy Społecznej,
- przedstawiciel Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- przedstawiciele Zespołów Szkół Gminy Wiry,
- przedstawiciel Policji,
- przedstawiciel Służby Zdrowia,
- przedstawiciele Zespołu Sądowej Służby Kuratorskiej,
- przedstawiciela organizacji pozarządowej.

Ponadto na terenie powiatu mikołowskiego znajduje się kilka placówek świadczących pomoc ofiarom przestępstw, w tym przemocy w rodzinie, z których mogą korzystać mieszkańcy Gminy Wiry. Są to między innymi:

- Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Mikołowie z siedzibą w Łaziskach Górnych,
- Mikołowskie Stowarzyszenie Pomocy Psychospołecznej i Profilaktyki „Zmiana,
- Komenda Powiatowa Policji w Mikołowie,
- Stowarzyszenie Klub Abstynenta „Powrót”,
- Sąd Rejonowy w Mikołowie,
- Prokuratura Rejonowa w Mikołowie,
- Placówki służby zdrowia na terenie Gminy Wiry,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Mikołowie,
- Stowarzyszenie na rzecz profilaktyki, Pomocy i Rozwoju Psychospołecznego „ProMoc” w Łaziskach Górnych,
- Poradnia Profilaktyki i Leczenia Odwykowego w Mikołowie.

Tabela 6. Liczba założonych niebieskich kart

Rok	2017	2018	2019	2020
Liczba założonych Niebieskich Kart	12	10	12	6

Źródło: GOPS Wiry

Analizując poszczególne lata, w 2019 roku na terenie Gminy Wiry założonych zostało 12 Niebieskich Kart, głównie przez organy Policji, szkoły oraz GOPS Wiry. Obserwuje się stałą liczbę interwencji, które kończą się rozpoczęciem procedury N-K. W trakcie pracy z rodziną w ramach grup roboczych, zauważa się, że często podłożem przemocy w rodzinie są konflikty, nieudomówienia i nierozwiązane problemy, które w konsekwencji prowadzą do zachowań przemocowych. Od 30 listopada 2020 roku, obowiązuje nowa procedura szybkiego reagowania wobec sprawców przemocy domowej. Zapewnia ona możliwość szybkiego izolowania osoby dotkniętej przemocą od osoby stosującej przemoc, w sytuacjach gdy stwarza ona zagrożenie dla życia lub zdrowia domowników. Polega to na zobowiązaniu osoby stosującej przemoc w rodzinie do opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakazanie zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia.

Rada Gminy Wiry przyjęła „Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie”, którego opracowanie i realizacja jest zadaniem własnym gminy, wynikającym z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

b. Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych

Podłożem tych nieprawidłowości w funkcjonowaniu rodziny bardzo często są omawiane już dysfunkcje: bezrobocie, alkoholizm, przemoc w rodzinie. Nierzadko jednak są one determinowane czynnikami zewnętrznymi, trudnymi do przezwyciężenia pomimo dołożenia pełni starań ze strony rodziny. Szczególnie narażone na problemy tego rodzaju są rodziny wielodzietne i niepełne. Dysfunkcje w środowisku rodzinnym są niebezpieczne zwłaszcza dla dzieci i młodzieży, która narażona jest na dziedziczenie patologicznych norm, wzorów, zachowań oraz szczególnie podatna na negatywne oddziaływanie otoczenia zewnętrznego.

W roku 2019, opierając się na danych GOPS'u w Wyrach, skorzystało z pomocy 8 rodzin, które za główną przyczynę podawało bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych. Dochody tych rodzin są niskie, dlatego też nie wystarczają na zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych. Brak środków pieniężnych często powoduje frustrację, niezadowolenie i zwiększa niezaradność życiową. Rodzice często mają problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, dzieci są niedojrzałe emocjonalnie i przejawiają postawy buntownicze i agresywne (negatywne skutki internetu, zdalnego nauczania). Sytuacja w tych rodzinach znacznie się pogarsza, gdy rodzice nadużywają alkoholu.

Wspieranie rodziny odbywa się zawsze za jej zgodą i przy jej czynnym udziale. Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej udziela się wsparcia poprzez analizę jej sytuacji i szukanie przyczyn występującego kryzysu, następnie na rozwijaniu umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziców, na pomocy w integracji rodziny, a także na wzmacnianiu jej roli i funkcji. Praca z rodziną dysfunkcyjną ma na celu uchronienie jej przed marginalizacją, a następnie degradacją społeczną.

Jednym z ustawowych zadań gminy jest wprowadzenie do rodziny przeżywającej trudności wychowawcze asystenta rodziny, który nie powiela pracy pracownika socjalnego, lecz dokonuje pogłębionej diagnozy środowiska rodzinnego i udziela mu wsparcia. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę samodzielności i stabilności życiowej, które umożliwią prawidłowy rozwój dziecka. Działania asystenta mają uchronić dziecko przed umieszczeniem w pieczy zastępczej. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zatrudnia asystenta rodziny od 2012 roku. Od 1 kwietnia 2018 roku asystent zatrudniony jest na pełny etat w zadaniowym systemie czasu pracy. Podejmuje on zadania na rzecz rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Na jego pracę z rodziną składa się ocena jej sytuacji, planowanie i realizacja zadań mających na celu poprawę jej funkcjonowania w obszarze ekonomiczno – socjalnym, opiekuńczo – wychowawczym i społecznym.

Tabela 7. Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny w Gminie Wiry

Rok	2017	2018	2019	2020
Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny	6	7	7	7
Liczba dzieci w rodzinach	9	9	11	9

Źródło: GOPS Wiry

Dużym wsparciem dla dzieci wychowujących się w rodzinach dysfunkcyjnych są działające w strukturach ośrodka pomocy dwie świetlice środowiskowe o łącznej liczbie 40 miejsc. Korzystać z nich mogą dzieci w wieku od 7 do 14 lat. Podstawowym celem działania świetlicy środowiskowej jest stworzenie dzieciom bezpiecznego miejsca i możliwości spędzania czasu wolnego od ryzykownych zachowań, a także doraźna pomoc w rozwiązywaniu podstawowych trudności funkcjonowania społecznego, szkolnego (np. odrabianie zadań domowych, pomoc w nauce), osobistego i emocjonalnego. Świetlica jest placówką wsparcia dziennego i postępowanie z wychowankami ma charakter wieloaspektowych działań.

Tabela 8. Wykaz dzieci z terenu Gminy Wiry umieszczonych w pieczy zastępczej

Rok	2017	2018	2019	2020
Liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	5	7	7	9

Źródło: GOPS Wiry

Dane zawarte w tabeli są informacją o tym, że problem związany z ryzykiem umieszczania dzieci w pieczy zastępczej jest aktualny na terenie gminy Wiry. Dlatego istotne jest podjęcie stosownych rozwiązań, które będą miały na celu zapobieganie rozszerzaniu się problemu, jak również jego systematyczne niwelowanie. Udzielenie pomocy rodzinom dysfunkcyjnym nie powinno ograniczać się tylko do sytuacji kryzysowych, ale powinno mieć charakter profilaktyczny i długofalowy umożliwiający dziecku wychowywanie się w rodzinie biologicznej. Każde dziecko powinno mieć możliwość przeżycia szczęśliwego dzieciństwa jak również uczenia się prawidłowych relacji rodzinnych.

5. Ubóstwo

Zgodnie z definicją T.Pilch, I. Lepalczyk „Pedagogika społeczna” ubóstwo to termin, który funkcjonuje w świadomości społecznej jako brak dostatecznych środków materialnych do życia, jako bieda, niedostatek. Idąc dalej ubóstwo można zdefiniować także jako „stan poniżej pewnego zmiennego w czasie progu dochodowego lub progu realizacji potrzeb w odniesieniu do jednostki, rodziny lub grupy społecznej”⁷.

W zasadzie trudno oddzielić od siebie przyczyny i konsekwencje ubóstwa, gdyż zjawisko to ma charakter przyczynowo – skutkowy. Wzrost ilościowy i jakościowy tej patologii polega na wzajemnym oddziaływaniu na siebie przyczyn i skutków naprzemiennie. Ze względu na etiologię, pochodzenie i podłoże, ubóstwo dzieli się najczęściej w literaturze na zawinione i niezawinione.

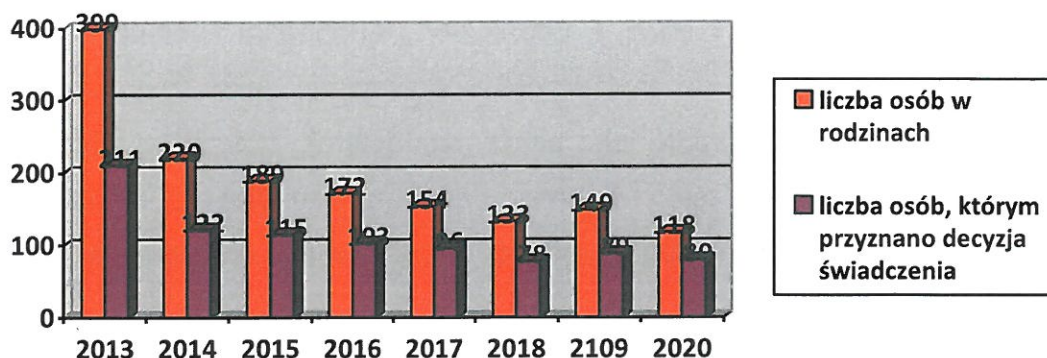
Zawinione – jest udziałem m.in. ludzi z tzw. marginesu społecznego, czyli alkoholików, narkomanów, osoby, które nigdy nie pracowały, bo odznaczają się chroniczną niechęcią do pracy. Niezawinione – na które cierpią takie osoby jak: emeryci, renciści, osoby z rodzin niepełnych, wielodzietnych, rolnicy. W dobie obecnych przemian gospodarczych do grupy tej dołączyła także grupa osób bezrobotnych.

W Gminie Wyry można zaobserwować obydwa rodzaje ubóstwa. Na przestrzeni lat, zauważa się mniejszą ilość osób kwalifikujących się do pomocy finansowej według kryterium dochodowego, o którym mowa w ustawie o pomocy społecznej. Natomiast ważną kwestią, którą trzeba poruszyć, jest fakt, że mieszkańcy, którzy nie spełniają kryterium dochodowego, często żyją na granicy ubóstwa z racji uzyskiwania nieadekwatnych dochodów do kosztów utrzymania.

---

⁷ T. Pilch, I. Lepalczyk: „Pedagogika społeczna”, wyd. Żak, Warszawa 1995

Wykres 13. Udzielone świadczenia przez GOPS Wiry.

Źródło: GOPS Wiry

Nagły wzrost świadczeń w roku 2013 spowodowany był klęską żywiołową. Przez Gminę Wiry przeszło gradobicie, które wyrządziło poważne szkody materialne w gospodarstwach rolnych jak i prywatnych. Obserwuje się nasilenie negatywnych zjawisk w ostatnich latach. Gmina dotknięta została także licznymi podtopieniami oraz wichurami.

W związku z pojawieniem się pomocy w ramach świadczenia wychowawczego 500+, ubóstwo w rodzinach wielodzietnych zmniejszyło się. Na terenie Gminy Wiry obserwuje się, że pomimo nie wliczania się do kryterium dochodowego świadczenia 500+, zmniejszyła się ilość rodzin korzystających z świadczeń finansowych z pomocy społecznej. Ubóstwo aktualnie obserwuje się u osób w wieku produkcyjnym, niepracujących, często tworzących jednoosobowe lub dwuosobowe gospodarstwa domowe. Są to osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, słabo zmotywowane do zmiany swojej sytuacji społeczno – zawodowej. Niechętnie podejmują współpracę z pracownikiem socjalnym, koncentrując się tylko na uzyskaniu pomocy finansowej z GOPS Wiry.

Kolejną grupą zagrożoną ubóstwem i wykluczeniem społecznym są osoby starsze, samotne i niepełnosprawne. Osoby takie pomimo uzyskiwania świadczeń emerytalno-rentowych nie są w stanie zaspokoić swoich podstawowych potrzeb życiowych. W związku z niskim kryterium dochodowym w pomocy społecznej, o którym była mowa już wcześniej, osoby te nie kwalifikują się do pomocy finansowej. W wyjątkowych sytuacjach, takim osobom można pomóc w formie specjalnego zasiłku celowego oraz w postaci pracy socjalnej.

Ponadto GOPS Wiry od kilku lat współpracuje ze Stowarzyszeniem Centrum Społecznego Rozwoju w Mikołowie w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014 – 2020, którego celem jest pomoc osobom i rodzinom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych osób i rodzin poprzez pozyskiwanie i dystrybucję żywności przekazywanej nieodpłatnie osobom i rodzinom w trudnej sytuacji życiowej. Obecnie osoby, które mogą skorzystać ze wsparcia nie mogą przekroczyć 220% kryterium dochodowego o którym mowa w ustawie o pomocy społecznej. Co roku około 40 osób z Gminy Wiry korzysta z w/w wsparcia.

6. Bezdomność

Najtrafniejszą definicję bezdomności sformułował Andrzej Przyemeński. Według niego, bezdomni należą do grupy osób ze szczególnymi trudnościami społecznymi i należą do nich „osoby, które z różnych przyczyn, czasowo lub trwale, nie są w stanie własnym staraniem zapewnić sobie schronienia spełniającego minimalne warunki pozwalające uznać je za pomieszczenie mieszkalne”⁸.

Bezdomność stanowi niewątpliwie syndrom ubóstwa i pełną w zasadzie marginalizację życia społecznego. Pozbawienie domu to pozbawienie bezpieczeństwa, utraty zachowań biologicznych, higienicznych, kulturowych, a także ekonomicznych. Osoba, która pozbawiona jest tych podstawowych składników normalnego funkcjonowania nie może prawidłowo się rozwijać.

Aktualnie zjawisko bezdomności na terenie Gminy Wiry nie występuje. Pracownicy socjalni reagują na każdą informację odnośnie bezdomności i odpowiednio koordynują działania mające na celu odpowiednie zabezpieczenie osoby potrzebującej. Niepokojącym sygnałem jest grono ludzi samotnych, kawalerów, którzy mieszkają w gminnych mieszkaniach, bądź z rodzicami w podeszłym wieku, borykający się z problemem długotrwałego bezrobocia i nieaktywności zawodowej (często na własne życzenie), nadużywania alkoholu, itp. W przyszłości, osoby te mogą mieć problem z samodzielnym utrzymaniem się.

Z rozeznania pracowników socjalnych wynika, że takich osób na terenie gminy znajduje się około 8, co w przyszłości może stanowić duży problem społeczny.

⁸ A. Przyemeński: *Bezdomność jako kwestia społeczna w Polsce współczesnej*, wyd. AE, Poznań 2001

Aktualnie, w roku 2020, 3 osoby bezdomne przebywają w schronisku w Przegędzy oraz w schronisku z usługami opiekuńczymi w Dąbrowie Górniczej. Koszty utrzymania w schronisku są dużym obciążeniem dla budżetu Gminy, natomiast są zadaniem obowiązkowym gminy, dlatego muszą być na ten cel zabezpieczone środki finansowe. Dodatkowo, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej za osobę bezdomną, która została umieszczona w schronisku lub noclegowni płaci gmina, w której ta osoba posiada ostatni stały meldunek.

Tabela 9. Liczba osób, którym gmina opłaca pobyt w schronisku.

Rok	2017	2018	2019	2020
Liczba osób	2	2	3	3

Źródło: GOPS Wiry

7. Samotność

„Coraz większym wyzwaniem dla polityki społecznej będzie jak najbardziej efektywne wykorzystanie kapitału ludzkiego i społecznego osób starszych, a dla seniorów spędzenie w satysfakcjonujący sposób ostatnich lat życia, przy zmniejszającym się udziale własnej rodziny, jak i coraz słabiej zdefiniowanej kategorii „starości”. Osoby starsze niezależnie od swojej woli zostaną zmuszone do ciągłego, samodzielnego definiowania swojej tożsamości i budowania pozycji społecznej bez odwoływania się do tradycyjnych ról społecznych”⁹.

Samotność, może dotknąć każdego, bez względu na wiek. Samotność sama w sobie może być przyczyną rodzących się problemów bądź skutkiem już istniejących. Na przykład osoby starsze, samotne, nie posiadające rodzin w ogóle lub posiadające rodziny zamieszkujące poza terenem gminy niekoniecznie są dotknięte dysfunkcjami społecznymi. Natomiast problemy zdrowotne nie pozwalają im w pełni uczestniczyć w aktywnym życiu społecznym. Z drugiej strony osoby samotne, w wieku produkcyjnym z powodu dysfunkcji, np. alkoholizmu, bezrobocia „na własne życzenie” wycofują się z aktywnego życia.

Wyżej wymienione problemy w większości dotyczą rdzennych mieszkańców Gminy, którzy nie radzą sobie w otaczającej ich rzeczywistości, zwłaszcza izolacji

⁹ E. Beck, U. Beck. *Spółeczeństwo ryzyka. W drodze do innej nowoczesności* wyd. Scholar, Warszawa 2002

spowodowanej pandemią koronawirusa, co w konsekwencji może spowodować ich marginalizację i wykluczenie społeczne.

Gmina Wiry jest gminą wiejską, w której dominuje zabudowa jednorodzinna. Mieszkają tutaj rodziny wielopokoleniowe i mogło by się wydawać, że osoby starsze są zabezpieczone pod kątem opieki. Natomiast zauważa się wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze u osób, które zamieszkują z rodzinami, które w związku ze swoją aktywnością zawodową potrzebują wsparcia w opiece nad osobą zależną. Oprócz ludzi starszych, niepełnosprawnych, zależnych, które wymagają pomocy, jest grono osób, w wieku poprodukcyjnym, aktywnych, które potrzebują kontaktów społecznych. Dlatego w Gminie Wiry od 2018 roku prężnie działa Klub „Senior+” zlokalizowany w Gostyni. Dobrym pomysłem pracowników socjalnych okazało zorganizowanie spotkań wigilijnych oraz wielkanocnych, podczas których osoby starsze, schorowane, mało aktywne mogły się zintegrować z „aktywnymi seniorami”. Ponadto na terenie gminy działają inne kluby, stowarzyszenia, zrzeszające aktywnych seniorów. Jest to niewątpliwie ogromny zasób Gminy Wiry, który ogranicza zjawisko samotności.

W związku ze stałym wzrostem zapotrzebowania na usługi opiekuńcze u osób starszych, samotnych, należałoby rozważyć, w przyszłości stworzenie w naszej gminie Dziennego Domu Pobytu dla takich osób.

IV. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest coraz powszechniej stosowaną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych w pracach nad strategią. Metoda ta łączy analizę wnętrza, jak i otoczenia oraz badanie szans i zagrożeń, jakie stoją przed organizacją. Analizie SWOT poddawane są nie tylko przedsiębiorstwa, ale również jednostki administracji publicznej. Stanowi punkt wyjściowy dla określenia celów strategicznych oraz projektów socjalnych, w tym Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych. Przedstawione poniżej czynniki obejmują mocne i słabe strony, a także szanse i zagrożenia. W analizie odnoszono się do szeroko rozumianych kwestii społecznych w gminie Wyrach.

MOCNE STRONY:

- Dobre rozpoznanie przez władze lokalne i instytucje istniejących problemów społecznych w gminie;
- Dobrze rozwinięta infrastruktura edukacyjna, sportowa, kulturalna i techniczna;
- Działalność publicznych i niepublicznych form wychowania przedszkolnego oraz opieki nad dziećmi do lat 3;
- Atrakcyjne położenie oraz potencjał gospodarczy i deweloperski;
- Życie kulturalno – oświatowe oraz ciekawe lokalne inicjatywy adresowane do mieszkańców;
- Dostateczny dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej;
- Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie w Wyrach;
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wyrach;
- Dwie świetlice środowiskowe w Wyrach i Gostyni;
- Klub „Senior+”;
- Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy w Wyrach;
- Dyżury psychologa;
- Dyżury i ścisła współpraca z dzielnicowym;
- Otwartość Gminy na współpracę z organizacjami pozarządowymi;
- Dobra sieć telekomunikacyjna;

- Wielopokoleniowość, silne tradycje rodzinne;
- Duża liczba klubów
- Pozytywna współpraca z władzami lokalnymi oraz pomiędzy jednostkami organizacyjnymi;
- Znikomy poziom bezdomności;
- Dobre rozeznanie środowiska.

SŁABE STRONY:

- Brak miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych;
- Brak lokalnych grup wsparcia;
- Brak Dziennego Domu Pomocy dla osób starszych;
- Niekorzystana struktura demograficzna, znaczny odsetek mieszkańców w wieku poprodukcyjnym;
- Mały przyrost naturalny;
- Bezrobocie wśród osób w średnim wieku;
- Brak mieszkań socjalnych i chronionych w gminie;
- Brak monitoringu i ewaluacji podejmowanych działań pomocowych;
- Niewystarczające środki finansowe z zasobów własnych gminy;
- Mała liczba organizacji pozarządowych na terenie gminy.

SZANSE:

- Wzrost świadomości społecznej dotyczącej problemów zdrowotnych;
- Wzrost dochodów mieszkańców gminy;
- Dalszy rozwój oferty sportowej i kulturalnej;
- Atrakcyjne tereny pod zabudowę jednorodzinną;
- Wykorzystanie zewnętrznych środków finansowych;
- Rozwój społeczeństwa obywatelskiego;
- Prowadzenie przez oświatę, pomoc społeczną, poradnie i świetlice programów profilaktycznych;
- Wzrost zaangażowania mieszkańców w działania w ramach wolontariatu;
- Dalszy rozwój oferty edukacyjnej oraz dostosowanie jej do zapotrzebowania rynku pracy;

- Promocja gminy, działania wspierające przedsiębiorczość mieszkańców oraz rozwój np. agroturystyki;
- Dostępność środków unijnych do 2027 roku;
- Podnoszenie kwalifikacji, możliwość skorzystania ze szkoleń i doświadczenia innych;
- Wzrost ułatwień w podejmowaniu i prowadzeniu działalności gospodarczej;
- Dalszy rozwój trzeciego sektora, działającego na terenie gminy i powiatu;
- Rozwój współpracy pracowników pomocy społecznej z instytucjami sektora publicznego, organizacjami społecznymi oraz lokalną wspólnotą;
- Możliwość utworzenia systemu wsparcia dla osób w sytuacji kryzysowej, łączącego działania służb i instytucji: pomocy społecznej, oświaty, służby zdrowia, policji, komisji ds. rozwiązywania problemów alkoholowych.

ZAGROŻENIA:

- Wzrost dostępności substancji psychoaktywnych dla młodzieży oraz pojawienie się nowych rodzajów uzależnień;
- Niespójność przepisów prawa i trudności w jego interpretacji;
- Rosnące zapotrzebowanie na usługi społeczne wynikające ze starzenia się społeczeństwa i wzrostu liczby osób niepełnosprawnych;
- Kryzys w rodzinie, który prowadzi do osłabienia więzi w rodzinie a nawet rozpadu rodziny;
- Nasilenie się zjawiska przemocy w rodzinie;
- Ubożenie części mieszkańców gminy, przyczyniające się do bezdomności, uzależnień oraz innych patologii społecznych;
- Coraz częstsze klęski żywiołowe np. susze;
- Negatywne konsekwencje pandemii;
- Starzenie się społeczeństwa – niekorzystne zmiany w strukturze społecznej.

V. Główne cele działań

Na podstawie diagnozy sytuacji społecznej w gminie Wiry przyjęte zostały obszary priorytetowe dla zrealizowania polityki społecznej w gminie. Priorytetowymi działaniami w sferze przeciwdziałania problemom społecznym na terenie gminy powinny być: stworzenie systemu wspierania osób starszych, niepełnosprawnych i długotrwale chorych, zapobieganie i przeciwdziałanie skutkom bezrobocia, ubóstwa i bezdomności, pomoc rodzinie w kryzysie i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zapobieganie i przeciwdziałanie skutkom alkoholizmu i innych uzależnień.

Misja Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Wiry na lata 2021-2026 powinna opierać się na zapewnianiu mieszkańcom warunków do osobistego rozwoju, skutecznie przeciwdziałająca marginalizacji i wykluczeniu społecznemu poprzez sprawny system pomocy społecznej.

Cele główne oraz szczegółowe wynikające z nich kierunki działań stanowią uszczegółowienie misji oraz mają przyczynić się do rozwiązania problemów społecznych istniejących w gminie.

Po dokonaniu analizy w oparciu o **cel główny**:

stworzenie systemu rozwijania kompetencji społecznych, zdrowotnych, zawodowych, edukacyjnych, które ułatwią osobom i rodzinom samodzielne poruszanie się w otoczeniu społecznym wykorzystując własne zasoby i możliwości przy wsparciu instytucjonalnym

wyodrębniono następujące obszary strategiczne:

OBSZAR I osoby starsze, niepełnosprawność i długotrwała choroba

Cel: Wspieranie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia osób starszych, niepełnosprawnych i długotrwale chorych.

Formy realizacji działań:	Produkty:	Wskaźniki pomiaru celu:
<p>1. praca socjalna: promowanie aktywnego trybu życia, zagospodarowanie czasu wolnego oraz rozwijania różnych form wspierania, podejmowanie przez pracowników socjalnych działań mających na celu ułatwianie kontaktów z placówkami służby zdrowia, udzielanie pomocy w korzystaniu z różnych form rehabilitacji leczniczej i społecznej, inicjowanie kontaktów rodzinnych oraz podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodziny w sprawowanie opieki nad osobą wymagającą takiej pomocy, uwrażliwienie społeczności lokalnej na potrzeby osób starszych, niepełnosprawnych, długotrwale chorych także rozpowszechnienie idei wolontariatu, skorzystanie przez osoby starsze i niepełnosprawne z przysługujących uprawnień np. wyjazdu na turnus rehabilitacyjny, do sanatorium, w uzyskaniu odpowiedniego sprzętu rehabilitacyjnego, integrowanie tych osób ze środowiskiem oraz włączenie ich w życie lokalnej społeczności, itp.</p> <p>2. zapewnienie osobom uprawnionym usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, obejmujące pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, podstawową opiekę higieniczną, zalecaną przez lekarza, pielęgnację, zapewnienie kontaktu z otoczeniem</p>	<p>1. poprawa jakości życia osób starszych, długotrwale chorych i niepełnosprawnych</p> <p>2. wzrost świadomości o przysługujących osobom z niepełnosprawnością prawach, możliwościach wsparcia</p> <p>3. większa samodzielność i niezależność osób starszych i niepełnosprawnych</p> <p>4. poszerzenie dostępu osób starszych i niepełnosprawnych do życia społecznego, kulturalnego,</p> <p>5. poszerzenie dostępu osób niepełnosprawnych do rynku pracy i edukacji</p>	<p>1. liczba osób objętych świadczeniami z pomocy społecznej (m.in. świadczenie pielęgnacyjne, zasiłek pielęgnacyjny)</p> <p>2. liczba osób objętych usługami opiekuńczymi i specjalistycznymi usługami opiekuńczymi</p> <p>3. liczba programów i projektów kierowanych do ludzi starszych</p> <p>4. liczba osób objętych wsparciem w formie pracy socjalnej</p> <p>5. liczba osób uczęszczających w „spotkaniu wigilijnym”, :spotkaniu wielkanocnym”</p> <p>6. liczba osób umieszczonych w Domach Pomocy Społecznej</p> <p>7. liczba osób korzystających z usług Klubu „Senor+”,</p> <p>8. liczba osób niepełnosprawnych pobierających świadczenia z GOPS Wry,</p> <p>9. liczba zrealizowanych projektów socjalnych</p>

<p>oraz specjalistycznych usług opiekuńczych</p> <p>3. w miarę możliwości finansowych Gminy Wiry, w przypadku wyczerpania wszystkich możliwości zapewnienia opieki w środowisku umieszczenie osób wymagających całodobowej opieki w zakładach opiekuńczo – leczniczych lub w domach pomocy społecznej,</p> <p>4. współpraca z PCPR w Łaziskach Górnych, PFRON'em, Powiatowym Urzędem Pracy w Mikołowie, Domem Kultury w Gostyni Klubem „Senior+” oraz innymi instytucjami pomocowymi,</p> <p>5. diagnozowanie problemów poszczególnych rodzin/osób oraz określenie zapotrzebowania na pomoc w celu zaspokojenia niezbędnych potrzeb,</p> <p>6. w przyszłości stworzenie Dziennego Domu Pobytu dla osób starszych,</p> <p>7. wspieranie działań mających na celu likwidowanie barier architektonicznych,</p> <p>8. realizacja projektów socjalnych, indywidualnie i w partnerstwie odnoszących się do problemu samotności, niepełnosprawności,</p> <p>9. inne działania wynikające z aktualnych potrzeb.</p>		
---	--	--

Wartość docelowa wskaźnika mierzona będzie wskaźnikami powstałego produktu, rezultatu i oddziaływania.

Okres realizacji działań opisanych przy celu zawartym w obszarze I przewiduje się przez 5 lat.

Realizatorzy: Urząd Gminy Wiry, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyrach, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wyrach, Powiatowy Urząd Pracy w Mikołowie, PFRON, Klub „Senior+”, Domy Pomocy Społecznej, służba zdrowia.

OBSZAR II zapobieganie i przeciwdziałanie skutkom bezrobocia

Cel: Zwiększenie szans na podjęcie pracy zawodowej i przeciwdziałanie negatywnym skutkom społecznym wynikającym z bezrobocia poprzez zwiększenie kwalifikacji zawodowych i zdobycie umiejętności umożliwiających wejście na rynek pracy.

Formy realizacji działań:	Produkty:	Wskaźniki pomiaru celu:
<ol style="list-style-type: none"> 1. praca socjalna: min.: odpowiednie przygotowanie klienta do poszukiwania pracy, pomoc w znalezieniu ofert pracy, pośredniczenie w kontaktach z pracodawcami, kontakt z doradcą zawodowym, motywowanie do podjęcia nauki, uczestnictwa w kursach, monitorowanie i wspomaganie osoby bezrobotnej w działaniach służących rozwiązaniu problemu bezrobocia, wsparcie finansowe, objęcie osoby kontraktem socjalnym, itp., 2. stała współpraca z PUP w Mikołowie oraz innymi instytucjami zajmującymi się pośrednictwem pracy oraz działającymi na rzecz aktywizacji zawodowej, inicjowanie współpracy z Centrum Integracji Społecznej w Mikołowie 3. określenie zapotrzebowania na pomoc finansową, niezbędną do zaspokojenia potrzeb osoby/rodziny, 4. organizowanie robót publicznych, prac interwencyjnych oraz prac społecznie użytecznych, 5. współudział w realizacji programów aktywizujących bezrobotnych prowadzonych przez inne instytucje, np. Urząd Gminy, Centrum Integracji Społecznej w Mikołowie, Centrum Społecznego Rozwoju w Mikołowie, Dom Kultury, PUP, instytucje szkoleniowe, organizacje pozarządowe itp. 6. opracowywanie i realizacja programów zmierzających do aktywizacji osób bezrobotnych, 7. realizacja projektów socjalnych, indywidualnie i w partnerstwie odnoszących się do problemu bezrobocia, 8. realizacja projektów socjalnych, indywidualnie i w partnerstwie odnoszących się do problemu bezrobocia, 9. inne działania wynikające z aktualnych potrzeb.	<ol style="list-style-type: none"> 1. zmniejszenie liczby osób bezrobotnych i korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, 2. podjęcie zatrudnienia na umowę o pracę, staż, przygotowanie zawodowe, prace społecznie – użyteczne, 3. podniesienie kwalifikacji zawodowych (kursy, szkolenia zawodowe, kontynuowanie nauki), 4. zmniejszenie się problemów społecznych, takich jak ubóstwo, bezrobocie, alkoholizm, przemoc w rodzinie, itp., 5. zaspokojenie podstawowych potrzeb członków rodziny.	<ol style="list-style-type: none"> 1. liczba osób biorących udział w programach, projektach, szkoleniach skierowanych do osób bezrobotnych, 2. liczba udzielonych porad przez doradcę zawodowego 3. liczba osób, które otrzymały środki na podjęcie działalności gospodarczej, 4. liczba osób objętych pomocą z tytułu bezrobocia, 5. liczba świadczeń przyznawanych i wypłacanych zasiłków okresowych z powodu bezrobocia, 6. liczba osób, które podjęły prace społecznie – użyteczne, 7. liczba podpisanych kontraktów socjalnych w ramach przeciwdziałania bezrobocia, 8. liczba osób objętych wsparciem w formie pracy socjalnej.

Wartość docelowa wskaźnika mierzona będzie wskaźnikami powstałego produktu, rezultatu i oddziaływania.

Okres realizacji działań opisanych przy celu zawartym w obszarze I przewiduje się przez 5 lat.

Realizatorzy: Urząd Gminy Wiry, Powiatowy Urząd Pracy w Mikołowie, Centrum Integracji Społecznej w Mikołowie, Centrum Społecznego Rozwoju w Mikołowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyrach i inne.

OBSZAR III pomoc rodzinie w kryzysie i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Cel: wspieranie osób i rodzin w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych i problemu przemocy oraz zapobieganie przechodzenia kryzysu w stan chroniczny.		
Formy realizacji działań:	Produkty:	Wskaźniki pomiaru celu:
<p>1. praca socjalna z osobami i rodzinami dotkniętymi problemem przemocy poprzez wczesne diagnozowanie symptomów występowania problemu przemocy w rodzinie oraz udzielanie środowiskowej pomocy interwencyjnej nakierowanej na zapewnienie bezpieczeństwa, powstrzymanie kryzysu i zjawiska przemocy w rodzinie, pobudzanie aktywności własnej rodziny i zaangażowanie przy rozwiązywaniu swoich problemów, kierowanie osób i rodzin do bezpłatnego poradnictwa specjalistycznego na terenie Powiatu Mikołowskiego, praca z indywidualnym przypadkiem mająca na celu usamodzielnienie się osób/rodzin,</p> <p>2. współpraca pracowników socjalnych z innymi instytucjami: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie oraz Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Łaziskach Górnych, policja, straż miejska, sądy, szkoły, Stowarzyszeniu „Zmiana” itp. poprzez inicjowanie spotkań interdyscyplinarnych, wymiany informacji o klientach, itd.,</p> <p>3. diagnozowanie potrzeb poszczególnych rodzin, zespół interdyscyplinarny,</p> <p>4. określenie zapotrzebowania na pomoc finansową, niezbędną do zaspokojenia potrzeb osoby/rodziny oraz pozyskiwanie innych środków na pomoc dla tych ludzi,</p> <p>5. kierowanie dzieci do Gminnej Świetlicy Środowiskowej w Wyrach i Gostyni,</p> <p>6. organizowanie alternatywnych form pomocy dla dzieci, min.: kolonii, spotkań, wyjazdów integracyjnych, itp.,</p> <p>7. wdrażanie i koordynowanie działań zawartych w Gminnym Programie</p>	<p>1. zmniejszenie liczby rodzin znajdujących się w sytuacji kryzysowej, doświadczającej przemocy w rodzinie,</p> <p>2. wzrost poczucia bezpieczeństwa,</p> <p>3. zaspokojenie podstawowych potrzeb członków rodziny,</p> <p>4. nabycie umiejętności radzenia sobie z przemocą w rodzinie,</p> <p>5. zwiększenie świadomości na temat problemu przemoc w rodzinie,</p> <p>6. zwiększenie świadomości na temat oferty pomocowej w powiecie mikołowskim dla osób i rodzin dotkniętych przemocą.</p>	<p>1. liczba osób biorących udział w programach, projektach, szkoleniach skierowanych do osób bezrobotnych,</p> <p>2. liczba udzielonych porad przez doradcę zawodowego,</p> <p>3. liczba osób, które otrzymały środki na podjęcie działalności gospodarczej,</p> <p>4. liczba dzieci uczęszczających do świetlic środowiskowych,</p> <p>5. liczba dzieci uczestniczących w wypoczynku letnim,</p> <p>7. liczba osób objętych wsparciem w formie pracy socjalnej,</p> <p>8. liczba założonych Niebieskich Kart,</p> <p>9. liczba osób uczestniczących w programie korekcyjno edukacyjnym dla sprawców przemocy w rodzinie,</p> <p>10. liczba osób uczęszczających do Stowarzyszenia „Zmiana”, PCPR oraz Klubu „Powrót”,</p> <p>11. liczba osób kierowanych do Hostelu, mieszkań socjalnych itp.,</p> <p>12. liczba osób korzystających ze wsparcia psychologicznego,</p> <p>13. liczba osób korzystająca z pomocy asystenta rodziny,</p> <p>14. liczba zrealizowanych projektów socjalnych.</p>

Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, praca w ramach zespołu interdyscyplinarnego, tworzenie grup roboczych, 8. współpraca przy inicjowaniu Hostelu na terenie Powiatu Mikołowskiego dla osób doświadczających przemocy, 9. wsparcie psychologiczne dla osób doświadczających przemocy i stosujących przemoc, 10. wsparcie asystenta rodziny, 11. realizacja projektów socjalnych, indywidualnie i w partnerstwie odnoszących się do problemu przemocy, 12. inne działania wynikające z aktualnych potrzeb.		
--	--	--

Wartość docelowa wskaźnika mierzona będzie wskaźnikami powstałego produktu, rezultatu i oddziaływania.

Okres realizacji działań opisanych przy celu zawartym w obszarze III przewiduje się przez 5 lat.

Realizatorzy: Urząd Gminy Wiry, Służba Kuratorska przy Sądzie Rejonowym w Mikołowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyrach, Sąd Rejonowy w Mikołowie, Komenda Powiatowa Policji w Mikołowie, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Świetlica Środowiskowa w Wyrach i Gostyni, Stowarzyszenie „Uśmiech”, Kuratorium Oświaty w Katowicach, Placówki Oświatowe, Służba Zdrowia, Stowarzyszenie „Zmiana”, Ośrodek Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Punkt Pomocy Psychologicznej w Wyrach.

OBSZAR IV zapobieganie i przeciwdziałanie skutkom alkoholizmu i innych uzależnień

Cel: zapobieganie powstawaniu nowych, niekorzystnych problemów społecznych, wynikających z używania środków uzależniających oraz ograniczenie już istniejących.		
Formy realizacji działań:	Produkty:	Wskaźniki pomiaru celu:
<p>1. praca socjalna z osobami uzależnionymi, kierowanie do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wyrach, kierowanie rodzin, w których występują problemy z uzależnieniem od alkoholu, narkotyków, hazardu, internetu, itp. do instytucji, które udzielają pomocy psychospołecznej i prawnej na terenie Powiatu Mikołowskiego, pomoc w integracji osobom po odbytych leczeniu odwykowym, itp.,</p> <p>2. propagowanie zdrowego stylu życia – bez uzależnień – oraz organizowanie i wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu,</p> <p>3. współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wyrach, Klubem „Powrót” i Stowarzyszeniem „Zmiana” w Mikołowie, Ośrodkami Lecznictwa Odwykowego, Izłą Wytrzeźwień, sądem, Powiatową Komendą Policji w Mikołowie, itp.,</p> <p>4. diagnozowanie problemów poszczególnych rodzin/osób oraz określenie zapotrzebowania na pomoc w celu zaspokojenia niezbędnych potrzeb,</p> <p>5. realizacja projektów socjalnych, indywidualnie i w partnerstwie odnoszących się do problemu uzależnienia,</p> <p>6. inne działania wynikające z aktualnych potrzeb.</p>	<p>1. zmniejszenie liczby osób uzależnionych, współuzależnionych i korzystających ze świadczeń,</p> <p>2. wzrost poczucia bezpieczeństwa,</p> <p>3. zaspokojenie podstawowych potrzeb członków rodziny,</p> <p>4. nabycie umiejętności radzenia sobie z uzależnieniem i współuzależnieniem,</p> <p>5. zwiększenie świadomości na temat uzależnień,</p> <p>6. zwiększenie świadomości na temat oferty pomocowej w powiecie mikołowskim dla osób uzależnionych i współuzależnionych.</p>	<p>1. liczba osób biorących udział w programach, projektach, szkoleniach skierowanych do osób uzależnionych,</p> <p>2. liczba udzielonych porad przez psychologa,</p> <p>3. liczba wniosków wpływających do GKRPA o leczenie odwykowe,</p> <p>4. liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe przez Sąd,</p> <p>5. liczba kontroli punktów sprzedaży napoi alkoholowych,</p> <p>6. liczba dzieci korzystających ze świetlic środowiskowych,</p> <p>7. liczba dzieci uczestniczących w wypoczynku letnim,</p> <p>8. liczba programów profilaktyczno edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży, festynów, spotkań edukacyjnych, kampanii na rzecz promowania zdrowego stylu życia,</p> <p>9. liczba osób objęta wsparciem w formie pracy socjalnej,</p> <p>10. liczba zrealizowanych kontraktów socjalnych.</p>

Wartość docelowa wskaźnika mierzona będzie wskaźnikami powstałego produktu, rezultatu i oddziaływania.

Okres realizacji działań opisanych przy celu zawartym w obszarze IV przewiduje się przez 5 lat.

Realizatorzy: Urząd Gminy Wiry, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyrach, Sąd Rejonowy w Mikołowie, KP Policji w Mikołowie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wyrach, Poradnia Leczenia Uzależnień,

Ośrodki Lecznictwa Odwykowego, Placówki Oświatowe, Służba Zdrowia, Stowarzyszenia „Zmiana i Klub „Powrót”, Izba Wytrzeźwień, Sąd Rejonowy, itp.

OBSZAR V ubóstwo i bezdomność

Cel: nabycie przez osoby bezdomne umiejętności społecznych niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania w środowisku oraz w miarę możliwości rozwiązywanie indywidualnych problemów, które stały się przyczyną powstawania bezdomności oraz przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu

Formy realizacji działań:	Produkty:	Wskaźniki pomiaru celu:
<p>1. intensywna praca socjalna z osobami deklarującymi gotowość do współpracy w zakresie rozwiązywania ich indywidualnych problemów, w szczególności w zakresie uzyskania prawa do lokali mieszkalnych oraz bieżące rozpoznawanie problemu i jego zasięgu,</p> <p>2. diagnozowanie problemów poszczególnych osób oraz określenie zapotrzebowania na pomoc w celu zaspokojenia niezbędnych potrzeb, szeroki wachlarz pomocy finansowej i rzeczowej przyznawanej zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, wydawanie skierowań na paczki żywnościowe w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa (przy współpracy z Centrum Społecznego Rozwoju w Łaziskach Górnych),</p> <p>3. zapewnienie schronienia osobom bezdomnym, np. w lokalu socjalnym, schroniskach, noclegowniach itp. oraz współpraca z tymi instytucjami,</p> <p>4. współpraca przy inicjowaniu noclegowni, schroniska na terenie Powiatu Mikołowskiego, współpraca z Komendą Powiatową Policji, strażą miejską, Powiatowym Centrum Zarządzania Kryzysowego w Mikołowie i innymi instytucjami,</p> <p>5. realizacja projektów socjalnych, indywidualnie i w partnerstwie z obszaru problemu ubóstwa i bezdomności,</p> <p>5. inne działania wynikające z aktualnych potrzeb.</p>	<p>1. poprawa jakości życia osób dotkniętych ubóstwem i bezdomnością,</p> <p>2. wzrost świadomości osób bezdomnych o przysługujących im prawach i obowiązkach,</p> <p>3. zmniejszenie się problemów społecznych takich jak ubóstwo i bezdomność,</p> <p>4. wzrost bezpieczeństwa osób ubogich i bezdomnych,</p> <p>5. zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych członków rodziny oraz osób bezdomnych,</p> <p>6. większa samodzielność, niezależność osób bezdomnych i dotkniętych ubóstwem.</p>	<p>1. liczba osób objętych świadczeniami z pomocy społecznej (zasilek celowy, okresowy, POPŻ, pomoc rzeczowa, itp.),</p> <p>2. liczba osób skierowanych do noclegowni, schronisk, mieszkań socjalnych,</p> <p>3. liczba osób objętych wsparciem w formie pracy socjalnej,</p> <p>4. liczba zrealizowanych projektów socjalnych.</p>

Wartość docelowa wskaźnika mierzona będzie wskaźnikami powstałego produktu, rezultatu i oddziaływania.

Okres realizacji działań opisanych przy celu zawartym w obszarze V przewiduje się przez 5 lat.

Realizatorzy: Urząd Gminy Wiry, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyrach, Noclegownie, Schroniska, Centrum Społecznego Rozwoju w Mikołowie, Policja, Straż Miejska.

Kolejnym celem niniejszej Strategii jest przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu pracowników socjalnych oraz zwiększenie poczucia bezpieczeństwa wszystkich pracowników GOPS Wiry. Zrealizowane to może zostać poprzez supervizję oraz wszelkiego rodzaju szkolenia i warsztaty.

Powyższe obszary strategii rozwiązywania problemów społecznych są zgodne z wiodącymi problemami w Gminie Wiry. Obecna strategia wpisuje się w dużej mierze w strategię opracowaną na lata 2016-2020, dlatego można powiedzieć, że jest jej zaktualizowaną kontynuacją.

Strategia jest opracowana na lata 2021-2026, zakłada się, że w międzyczasie mogą pojawić się nowe problemy lub problemy obecnie mające niewielką wagę mogą narastać. Dlatego Strategia ta będzie monitorowana i w miarę potrzeb aktualizowana, jest otwarta na społeczną dyskusję oraz wszelkie konstruktywne uwagi i wnioski.

VI. Źródła finansowania działań przewidzianych do realizacji w ramach strategii

Jednym z warunków realizacji celów zawartych w każdej strategii jest jej finansowanie. Każdy podmiot z terenu gminy będący realizatorem zadań w ramach Strategii planuje swoje środki finansowe niezbędne do ich prawidłowej realizacji. Dokonując analizy i planowania wydatków na kolejne lata podmioty powinny wziąć pod uwagę i w przypadku braków środków w budżecie Gminy Wiry podjąć starania o pozyskanie dotacji finansowych z zewnętrznych źródeł.

Zakłada się, że ramy finansowe Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na terenie Gminy Wiry obejmują lata 2021-2026. Przewiduje się, że realizacja proponowanych celów i działań nastąpi przy wykorzystaniu następujących źródeł finansowania:

- środki własne pochodzące z budżetu gminy, jednostki organizacyjne gminy, GKRPA
- środki przekazane gminie z budżetu państwa (dotacje),
- środki funduszy krajowych (PFRON),
- projekty systemowe i konkursowe w ramach środków z Ministerstwa Pracy Rodziny i Polityki Społecznej oraz Unii Europejskiej,
- środki pochodzące z funduszy pomocowych Unii Europejskiej (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny),
- programy rządowe,
- sponsorzy, partnerzy w projektach.

VII. System wdrażania Strategii, monitoring i ewaluacja

Bezpośrednim wykonawcą oraz koordynatorem Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyrach. W procesie wdrażania dokumentu uwzględnić należy również udział partnerów społeczno – gospodarczych i innych instytucji działających w gminie oraz w powiecie. Zadania nakreślone w Strategii uzależnione są od zabezpieczenia finansowego, zatrudnionej kadry, współpracy z partnerami oraz zainteresowania i współpracy ze strony społeczeństwa. W związku z rozłożeniem

realizacji zadań na okres kilkuletni wskazane jest wprowadzanie korekty założonych planów, wynikające ze zmian w prawodawstwie.

Całościowy obraz realizowanych działań wpisujących się w Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych określają wskaźniki wyznaczone dla zadań przypisanych do poszczególnych celów operacyjnych. Zarządzenie Strategią będzie polegać na:

- definiowaniu zapisów strategii w postaci przygotowanych szczegółowych planów rocznych oraz Programów realizowanych przez Gminę, które nakierowane będą na wspieranie rodziny w kryzysie, pomoc osobom chorym i niepełnosprawnym, walkę z uzależnieniami, bezrobociem itp.
- dokładnym ustalaniu przez Ośrodek Pomocy Społecznej bieżących potrzeb mieszkańców, podziałów zaplanowanych do realizacji zadań oraz osób odpowiedzialnych za ich wdrażanie.

Monitoring i ewaluacja realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wyry na lata 2021-2026 służy sprawdzeniu czy planowane działania zostały zrealizowane oraz jaki jest ich wynik.

Monitoring ma na celu uzyskanie informacji na temat realizacji planowanych działań w zakresie ich czasu realizacji, założeń, źródeł finansowania oraz przełożenia na osiągnięcie rezultatów.

Długookresowy charakter planowania strategicznego w zakresie problematyki społecznej wymaga stałego śledzenia zmian prawnych, gospodarczych, politycznych, społecznych i ich uwzględnienia w strategii. Dlatego wprowadzanie zmian w zapisach strategii jest niezbędne.

Monitorowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych stanowi warunek jej należytego wdrożenia, dlatego corocznie sporządzany będzie raport z realizacji celów oraz kierunków działań do końca kwietnia za rok poprzedni i przedkładany Wójtowi Gminy Wyry, a następnie Radzie Gminy w Wyrach (Ocena Zasobów Pomocy Społecznej).

Celem ewaluacji jest uzyskanie informacji, czy osiągnięto zakładane rezultaty oraz czy pozwoliły one i w jakim stopniu na realizację celów strategii.

Kryterium ewaluacji:

Ewaluacja będzie prowadzona według kryterium adekwatności, trwałości oraz użyteczności. Zebrane informacje w ramach monitoringu i ewaluacji odpowiedzą na

pytania, czy i do jakiego stopnia cele strategii są odpowiednie do zmieniających się potrzeb i priorytetów na poziomie gminy.

VIII. Zasoby umożliwiające rozwiązywanie problemów społecznych w Gminie Wiry

W Gminie Wiry oraz Powiecie Mikołowskim znajduje się szereg instytucji, które tworzą tak zwane zaplecze gospodarcze dla działań polityki społecznej, wspierając systemowo mieszkańców Gminy, poprzez rozwijanie kompetencji społecznych, zawodowych, edukacyjnych, zdrowotnych, które ułatwiają osobom i rodzinom samodzielne poruszanie się w otoczeniu społecznym wykorzystując własne zasoby i możliwości. Zasoby umożliwiające rozwiązywanie problemów społecznych w Gminie Wiry to przede wszystkim:

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wyrach
2. Gminne Świetlice Środowiskowe w Wyrach i Gostyni
3. Punkt Wspierania Rozwoju Kompetencji Społecznych i Zawodowych
4. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wyrach
5. Urząd Gminy Wiry oraz jednostki gminne: Dom Kultury, Gminna Biblioteka, Szkoły Podstawowe, Gminne Przedszkola, Zakład Gospodarki Komunalnej
6. Ośrodek Rehabilitacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy w Wyrach
7. Klub „Senior+”
8. Straż Miejska w Łaziskach Górnych
9. Powiatowa Komenda Policji w Mikołowie
10. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie oraz Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Łaziskach Górnych
11. Dom Dziecka w Orzeszu
12. Powiatowy Urząd Pracy w Mikołowie z siedzibą w Łaziskach Górnych
13. Sąd Rejonowy w Mikołowie wraz ze spółem kuratorskim
14. Organizacje pozarządowe oraz stowarzyszenia działające na terenie Powiatu Mikołowskiego
15. Przedsiębiorcy z gminy i powiatu
16. Parafie
17. Centrum Społecznego Rozwoju w Łaziskach Górnych
18. i inne

IX. Spis wykresów i tabel

Wykresy:

- Wykres 1. Główne powody przyznania pomocy przez GOPS Wiry w 2020 roku
- Wykres 2. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy i wsparcia
- Wykres 3. Liczba osób, którym przyznano zasiłek stały
- Wykres 4. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych
- Wykres 5. Dożywianie dzieci i młodzieży w szkołach i przedszkolach
- Wykres 6. Liczba dzieci i rodzin, którym wypłacono zasiłki rodzinne
- Wykres 7. Liczba dzieci i rodzin, którym wypłacono świadczenia wychowawcze
- Wykres 8. Liczba osób, którym wypłacono zasiłek pielęgnacyjny
- Wykres 9. Liczba osób, którym wypłacono świadczenie pielęgnacyjne
- Wykres 10. Stypendia socjalne dla uczniów
- Wykres 11. Dodatki mieszkaniowe i energetyczne
- Wykres 12. Bezrobocie w skali kraju, województwa i gminy w %
- Wykres 13. Udzielone świadczenia przez GOPS Wiry

Tabele:

- Tabela 1. Liczba osób umieszczonych w Domach Pomocy Społecznej
- Tabela 2. Liczba osób bezrobotnych Gminy Wiry na przestrzeni lat
- Tabela 3. Bezrobocie ze względu na wiek i płeć
- Tabela 4. Bezrobocie ze względu na wykształcenie i płeć
- Tabela 5. Ilość zgłoszonych wniosków do GKRPA w Wyrach w latach 2017-2020
- Tabela 6. Liczba założonych niebieskich kart
- Tabela 7. Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny w Gminie Wiry
- Tabela 8. Wykaz dzieci z terenu Gminy Wiry umieszczonych w pieczy zastępczej
- Tabela 9. Liczba osób, którym gmina opłaca pobyt w schronisku

X. Bibliografia i źródła

1. T. Pilch, I. Lepalczyk: „Pedagogika społeczna”, wyd. Żak, Warszawa 1995
2. F. Adamski.: „Miłość małżeństwo, rodzina”, wyd. UJ, Kraków 1985
3. E. Beck, U. Beck. „Społeczeństwo ryzyka. W drodze do innej nowoczesności” wyd. Scholar, Warszawa 2002
4. A. Przyemeński: „Bezdomność jako kwestia społeczna w Polsce współczesnej”, wyd. AE, Poznań 2001
5. Strona internetowa www.niebieskalinia.pl
6. Powiatowy Urząd Pracy, dane statystyczne dotyczące bezrobotnych
7. Komenda Powiatowa Policji w Mikołowie, dane dotyczące interwencji oraz osób umieszczonych w Izbie Wytrzeźwień
8. Diagnoza Lokalnych Zagrożeń Społecznych – Gmina Wiry – 2015, dane dotyczące zjawiska uzależnień wśród uczniów w Gminie Wiry
9. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wyrach, dane dotyczące liczby interwencji
10. Urząd Gminy Wiry, dane dotyczące demografii oraz statystyki